Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 744 — ՈՒՐԲԱԹ 27 ՅՈՒՆԻՍ 1886 (Ն. Տ.) 9 ՅՈՒԼԻՍ 1886 — 7 ՇԷՎՎԱԼ 1303

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԿԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գահեկան արժէքի	200
» » Վեցամսեայ » »	100
» » Եռամսեայ » »	50
Դուրսը » եւ տեղական թղթատարով տարեկան » »	240
Դուրսը համար եւ տեղական թղթատարով վեցամսեայ » »	128
Օտար երկիրներ, տարի ֆրանկ	50
» » տարի »	26

Հանրագրի ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։
Նամակ կամ գրութիւն եւ չարուիր։

Agent pour reçues à l'Easter
Karakeuy Deirmen Han
Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 26 ՅՈՒՆԻՍ, 1886

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՌՈՒՍԱՑՈՒՄՆ հերման տարին է։ Ռուս Կառավարութիւնը կը շարունակէ իւր Պաղտիկեան գաւառաց մէջ տընօրինութիւններ ի գործ դնել գերման տարրերը շուտով ձուլելու համար աւելի տարերաց հետ։ Գերման տարերք երկրին այդ մասին մէջ ցարդ յաջողած էին անվնաս պահել իրենց լեզուն, իրենց բողոքական կրօնն, իրենց աւանդութիւններն ու սովորոյթներն և տեսակ մը վարչական ինքնօրինութիւն։ Ժամանակէ մ'ի վեր Բեղերսպուրգի կառավարութիւնն ուզէր կաշխատէր այս լուտերական-բողոքական հասարակութիւնները մուծանել ի փարախ օրթոտոքս Եկեղեցւոյ։ Գերման դպրոցք աստիճանաբար կը փակուէին, և անոնց տեղ ռուսական դպրոցք կը բացուէին։ Ֆինլանտիա ցարդ գինուորական ինքնօրինութիւն ունէր, Ֆիններէ բաղկացեալ գնդոց ուրոյն և անկախ պահպանմամբ։ Բայց այս տարի Ֆինլանտիոյ զօրաց հրաման եղաւ երթալ միանալ ռուս բանակին հետ՝ Զարսքօէ-Սէլոյի մեծ ռազմահանդէսներուն առթիւ։ Ռուսիոյ Ծերակոյտն ևս այս օրերս փոփոխումներ մտցուց Պաղտիկեան գաւառաց դատական դրութեան մէջ, որով յառաջ կը տարուի ռուսացուցման գործը։ Դատական նախարարին յուլիս 1 թուակիր հրամանագրոյն համեմատ, ինն նոր Պրոկուրորք պիտի անուանին ի Լիվոնիա, արտասովոր իշխանութեամբ։ (Լիվոնիա Պաղտիկեան գաւառաց մին է։) Այս արտասովոր պաշտօնեայք պիտի վերանին ամեն պատժական և եղեռնային դատերն, և կառավարութեան տեսութեանց համեմատ՝ կամ պիտի արձակեն դատապարտեալներն և կամ վերստին դատի պիտի ենթարկեն անպարտ արձակեալները։ Զարին կառավարութիւնը մտադիր է նաև պաղտիկեան ժողովրդեան ձեռքէն առնուլ իւր հաշտարար դատաւորներն ինք ընտրելու իրաւունքը, զոր պիտի տայ տեղային ռուս իշխանութեանց։

Պաղտիկեան գաւառաց ժողովուրդն յոյժ զայրացած է այս տնօրինութեանց պատճառաւ։ Գերմանիոյ մամուլը կը հարուածէ ռուս կառավարութիւնն, և կը պաշտպանէ իւր ռուսահպատակ գերման ցեղակիցները։ Շատեր կը գաղթեն ի Գերմանիա։ Դժգոհութեան զգացումը մեղմելու նպատակաւ, Վլատիմիր մեծդուքսն և իւր կին որ գերմանուհի մ'է և բողոքական, ճամբորդութիւն մը կընեն Պաղտիկ Ծովու եղերաց վերայ։ Սոսկ այցելութեան հաշտարար նշանակութիւնը ցոյց տալու համար, Ն. Բարձրութեան հետեւող հրապարակագիր մը Մոսքուայի համատարածեան դպրոցական թերթին մէջ կը հրատարակէ Լիվոնեանց և Եսթոնեանց նպաստաւոր յօդուածներ։ Բայց այս հաստատութիւնք աւելի գործերու կը հաւատան քան խօսքերու։ Եւ գործերը կը ցուցնեն բացորոշապէս թէ ռուս կառավարութիւնը նոյնչափ հաստատապէս միտքը դրած է ռուսացնել իրեն հպատակ գերման տարրերն, որչափ Պիզմարքը Իշխանը միտքը դրած է գերմանացնել Բրուսիոյ հպատակ բոլոր տարրը։ Սլաւք և Գերմանք համաձայնած լինել կը թուին չթողուլ իրենց մէջ օտար տարրեր, որք օր մը թշնամի կարենան դառնալ։

Բեղերսպուրգէ յուլիս 4 թուով կը հեռագրուի սա թուն.

Ռուս Կառավարութիւնը կը ծրագրէ պաղտիկեան գաւառաց դատական դրութեան փոփոխումներ։ Այսուհետեւ անոնց դատարանաց առջեւ ռուս լեզուն միայն պիտի գործածուի։ Հաշտարար դատաւորները Կառավարութիւնն ինք պիտի անուանէ։ Մինչեւ ցարդ, հաշտարար դատաւորը ժողովրդային ընտրութեամբ կը նշանակուէին, և որովհետեւ Պաղտիկեան գաւառաց մէջ գերման տարրը պաշտ տարրէն աւելի է, հաշտարար դատաւորք միշտ գերմանական զգացումներ ու հակումներ տածող մարդիկ կը լինէին։

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ Պ. Տէբրէդիսի բաղմամեայ Նախարարութեան գիրքը վերստին ամրացաւ Նորընտիր Երեսփ. Ժողովոյն քուէով, որ 66 ձայնից մեծամասնութեամբ վստահութիւն յայտնեց։ Եղմոցոյցն առ այժմ վեց ամիս համար քուէարկեցաւ։ որովհետեւ Խորհրդարանը լուծուած լինելով, ժամանակն չէր կրցած զբաղիլ Եղմոցոյցի վիճաբանութեամբ։ Իտալիոյ Եղմոցոյցը կը ներկայացնէ այժմ 1 երկիրկոն կամ միլիառ և 442 միլիոն 715,544 ֆր.ի հասոյթ և 1 երկիրկոն 431 միլիոն 182,442 ֆր.ի ծախք, որով հաստատեցաւ առելուածքի մը կայ 11 միլիոն 533,102 ֆր.ի։ Երեսփ. Ժողովոյ նստաշրջանն այս օրերս կը փակի, որով Պ. Տէբրէդիս ազատ ժամանակ պիտի գտնէ կարելւոր բարենորոգմանց ծրագրեր պատրաստելու։ Պաշտօնատանց վարակազմութիւն, երեսփոխանաց թոչակ վճարելու խնդիր, ինչ ինչ պետական պաշտօնեայներ կամ ինչ ինչ հաստատութեանց մնօրէններ երեսփոխան չընտրելու օրէնք, Մերակոյտի բարենորոգում, պաշտօնատարաց պատասխանատուութիւն, դատական վերակազմութիւն, քաղաքային և գիւղային խորհրդոց վերակազմութիւն, աղքատաց վարչութեան վերանորոգում, հանրային նախնական կրթութեան զարգացում, զինուորական բարենորոգումներ, — աւասիկ այն խնդիրներ որոց լուծման պիտի աշխատի Պ. Տէբրէդիսի Նախարարութիւնը։ Նորընտիր Երեսփ. Ժողովը պիտի զբաղի նաեւ եղմոական կարեւորագոյն խնդրով, ինչպէս են 1887 ին և 1888 ին լրացող առեւտրական դաշնագրոց նորոգումը, Ֆրանսայի հետ նաւային պայմանագրոյն նորոգումը, 1889 ին իրենց արտօնութիւններ վերջացող դրամատանց հետ պետական պայմանագրոյն նորոգումն։ Պ. Տէբրէդիս գործնական և գործունեայ քաղաքագէտ մ'է, և արդեամբ ցուցած է թէ ստանձնած խնդիրներն ի բարի վախճան կրնայ ածել։

ՍՊԱՆԻՈՅ մէջ, Խնամակալ-Թագուհւոյն Բացման ճառին վրայ տեղի ունեցած վիճաբանութեան մէջ, կարեւոր բանախօսութիւնք արտասանեցան սկրզբան խնդրոց վրայ։ Ազգատական նախարարպետ Պ. Սակասդա բացատրեց թէ Վերապետութիւնը կը բխի ժողովրդէն, որ զայն փոխանորդաբար կը յանձնէ Թագաւորին կամ Թագուհւոյն և Խորհրդարանին։ — Հանրապետական կուսակցութեան փայլուն պետը, Պ. Էմիլիօ Քասդելար, յայտարարեց թէ ինքն ո՛չ մէկ կուսակցութեան հետ կընայ դաշնակցիլ։ Թէ հիմա բաժնուած է հանրապետական դաշնակցութենէն ո՛չ այնչափ գաղափարներու մասին որչափ գործողութեան միջոցներու մասին։ Պ. Քասդելար խորին յարգանք ցոյց տալով հանդերձ Խնամակալ-Թագուհւոյն համար, հաստատեց թէ Խնամակալութիւնը միշտ տկարացուցած է երկիր մը, մանաւանդ երբ կին մ'էր զայն ի գործ դնողը։ Սպանիոյ հանրապետութիւնը կամ ժողովրդային կուսակցութիւնը պարտի օգտիլ այդ տկարութենէ։ և օրինական միջոցներով յաղթական տանիլ իւր հակառակորդաց՝ Միապետականաց վրայ։ Հանրապետութիւնը պարտի նաեւ անընդհատ աշխատիլ ձեռք բերելու այն բարենորոգումներ զորս կը խնդրէ երկար ժամանակէ մը հետէ, մանաւանդ ընդհանուր քուէարկութեան հաստատումը։ «Բայց եթէ այն ազատութիւն որում այնչափ ջերմապէս կը բաղձամ՝ արեամբ և քաղաքային պատերազմաւ միայն կընայ ստացուիլ, չեմ ուզեր այն պիսի ազատութիւն։ զի անեն բանէ առաջ կը սիրեմ իմ երկիրս, և կը բաղձամ Սպանիոյ վառաւորութեան, բարեկեցութեան եւ հանդարտութեան»։ — Պահպանողական կուսակցութեան պետ Պ. Քանովաս տէր Քասդիլլօ, պատասխանելով առ Պ. Սակասդա, պաշտպանեց ժառանգական միապետութեան իրաւունքներն «ազգային վերապետութեան» պահանջմանց դէմ, և բուռն լեզուաւ յարձակեցաւ Հանրապետականաց վրայ, յիշեցնելով թէ նոքա՝ երբ երկիրը կառավարել կոչուեցան՝ ո՛րչափ անհանդուրժելի անկարողութիւն մը ի հանդէս բերին։ Հանրապետականք Պ. Պ. Ագքարադ, Սալմերոն և Քասդելար, ազգու պատասխաններ տալով, ապացուցին թէ երկրին համար ո՛րպիսի վտանգներ կրպատանան Միապետականաց մէկ մասին ծայրայեղ յեռադիմական գաղափարք։ — Ի վերջոյ Պ. Սակասդա, վիճաբանութիւններն եղրակացնելով, համաձայնութեան հրաւէր կարդաց ամեն կուսակցութեանց միաբանամաս։ «Անոնք որ հանրային խաղաղութեան դէմ կը գաւեն, Հանրապետականներ չեն, այլ հայրենեաց սպանիչներ են։» Պ. Սալմերոն ընդմիջեց. «Ցուէ՛ք մեզ ինչ որ մեր իրաւունքն է, և պիտի յարգենք զձեզ։» Պ. Սակասդա պատասխանեց. «Հանրապետականք ժողովրդեան այլ ամեն մասանց հետ նոյն իրաւունքներն ունին. բայց, չար կրից իշխանութեան ներքև գտնուելով, փոյթ չեն ըներ իրենց երկրին խաղաղութեան և բարեկեցութեան համար։» Մինչդեռն յոյժ սաստիկ եղաւ, և աւելի բուռն կընար լինել եթէ Նախագահը չմիջամտէր։ — Ուղերձը քուէարկեցաւ 58ի դէմ 233 քուէով։

ՊԱԹՈՒՄԻ նաւահանգստին առեւտրական մեծանշորհը բոլորովին ջնջուած լինել կը թուի։ Կ'ըսուի թէ այսուհետեւ Պաթումի նաւահանգստին ռուսական երկիրը մուծեալ ամեն վաճառք սովորական մաքսերուն պիտի ենթարկին։ Այս տնօրինութիւն որոշուեր է ռուս գործարանատերաց մէկ նոր խնդրագրոյն վրայ, որը ի վաղուց դիտել կուտային թէ Պաթումի իբրեւ ազատ կամ անմաքս նաւահանգիստ վայելած առանձնաշնորհումը մեծապէս կը վնասէ ռուսական արտադրութեանց ըսպառման ի կաւկասիա և ի Կեդր. Ասիա։ Պերլինի Դաշնագրոյն Պաթումի նաւահանգստին վերաբերեալ յօդուածը, զոր Զարին կառավարութիւնն այսպէս բոլորովին անտես առնել կը թուի, կըսէ. (Յօդ. 59.) «Ռուսիոյ Վեհ. Կայսրը կը յայտարարէ թէ մտադիր է վերածել զՊաթումի ազատ նաւահանգստի, էապէս վաճառականական։»

— ԴԵՐՄԱՆ կառավարութիւնը Պերլինէ արտաքսեց երեւելի ընկերվարական երեսփոխանն՝ Պ. Սինկերը։ Պերլինի մէջ օրուան խնդիրն է այս։ Պ. Սինկերը մեծահարուստ վաճառական մ'է։ Ընկերվարականաց գանձապահն էր, և նշանաւոր ազդեցութիւն մ'ունէր ընկերվարական յարժման տնօրինութեան մէջ։ Դրամով կ'օգնէր ընկերվարական աղքատ երեսփոխաններուն, և այսն կուսակցութեան մամլոյն կը հայթայթէր «պատերազմի ջեկերը»։ Պերլինէ մեկնելուն առթիւ, իւր քաղաքական բարեկամք համակրութեան ցոյց մ'ըրին։ Շատ ոստիկանք եկեր էին այս առթիւ. բայց, հանդարտութիւնը չխանգարեցաւ։ Պ. Սինկերը երկրին զանազան կողմերը պիտի շրջի։

—ԺԷՐՄԱՆ-ՆԱԲՈԼԵՈՆ Իշխանը գրեցաց Մոնքալիէրի, ուր իւր ընտանիքէն հրաժեշտ պիտի առնու, Ամերիկա երթալու համար, ի դիմաւորութիւն իւր որդւոյն, Լուի Իշխանին, որ աշխարհի շրջիլը պտոյտ մ'ըրած կը վերադառնայ յետերոպա։

—Պ. ԿԼԱՒՍԴՈՆի կինն ալ խօսքի կը խառնուի։ Անցեալ ուրբաթ Տիկին Կլատսդոն ներկայ գտնուեցաւ Լոնտոնի ընտրական ԳէՆի մը, և յանուն իւր ամուսնոյն յորդորեց ունկնդիրներն՝ իռլանտական խնդրոյն մէջ պատուոյ և արիութեան ձայնը միայն մտիկ ընելով բուէ տալու։

—ԱՒՍՏՐԱԼԻՈՅ անդէ գաղթականութիւնը կը բողոքեն Լոնտոնի կառավարութեան ընթացքին դէմ, որ, հոգալով ու մարմնով ինքնօրինութեան խնդրով զբաղեալ, բաւական քաջութեամբ և ազդուութեամբ չի պաշտպաներ իրենց իրաւունքն ընդդէմ Ֆրանսայի, որ, դրաւելով Նոր-Հեբրիդեան Արշիպեղագոսը, մեծ վնաս կը պատճառէ Աւստրալիացւոց։ Աւստրալիացիք կը պահանջեն որ եթէ Ֆրանսացիք մշտապէս պիտի հաստատուին Նոր-Հեբրիդեան կղզեաց մէջ, ինչ ինչ դիրքեր դրաւուին Անգլիոյ կողմէ, և Ֆրանսա բացարձակապէս խոստանայ հոն ընաւ չփոխադրել ոճրագործներ, եղեռնագործ դատապարտեալներ, որք փախչելով կրնան Աւստրալիա մտնել ի վնաս երկրին բարեկեցութեան։

— Ի ԹՈՒՆՈՒՋ ֆրանսական կառավարութիւնը մտցուց «քաղաքային վիճակ», այն է՝ ծնողաց, վախճանմանց և ամուսնութեանց կանոնաւոր արձանագրութիւն, որ ցարդ անպոյ էր հոն։ Թունուզի եղեմնաւորն հեռագրեալ կը բարենորդին։ Այժմ հաստատեալ է միլիոն ղրուշի յաւելուած մը կը ցուցնեն։ Ֆրանսա հիմա Թունուզ կը ղրկէ տարին 7,600,000 ֆր.ի վճառք, և Թունուզէ կը ստանայ 3,000,000 ֆր.ի վճառք։

— Պ. ԿԻՐՊ յետադէմ է իւր ուղեւորութիւնն ի Գերմանիա և Աւստրիա յետարտ Ընդհ. Ընտրութեանց յԱնգլիա։ զի այս Ընտրութեանց արդիւնքը կրնայ մեծ ազդեցութիւն ունենալ Արեւելից մէջ։ ռուս քաղաքականութեան վրայ։

— ՈՒԱԵՐՆԿՐԷՆի մէջ, խենթ մը, որ արդէն անգամ մը ապտնացած էր Ֆրանսայի դէսպանին կենաց՝ իրեն եղած երեւայթական գրկանքի մը պատճառաւ, նոյն փորձը կրկնել ուզելով, ձերբակալեցաւ։

—ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ, Տայրէի Սէնիէի Կալուածական Վարչութեան գործունէութիւնն ու կաշառակերութիւններն ի վեր հանող տեղեկագիրը, տեղացի եւ եւրոպացի անդամոց կողմէ ստորագրեալ, յուլիս 1ին ներկայացուեցաւ Նուսար փաշայեն։ Տեղեկագիրն, յանցաւորաց պաշտօնանկութիւնը խնդրելէ զատ, կը յանձնարարէ որ այսուհետեւ քննիչք ընդարձակագոյն իշխանութիւններ ունենան։

—ՁԻՆԱՍՏԱՆԻ անչափահաս Կայսեր հօր ուղեւորութիւնը չինական եղերքին, ի Դիէնձին և ի Բորդ-Արթուր, մեծ յաջողութեամբ պսակուեր է. որովհետեւ Իշխանն յոյժ բարեկամօրէն վարուեր է եւրոպացւոց հետ։ Իշխանն աչքէ անցուցեր է տան մաքսանաւէ բաղկացեալ անգը նաւատորմը. խօսակցեր է Համիլդրն ծովակալն հետ։ Երկու օր եռաբը գնացեր է աչքէ անցունել ի Չիֆու ֆրանսական վեց մարտանաւէ բաղկացեալ նաւատորմը։ Ֆրանսացի ծովակալն ևս երկարօրէն տեսակցեր է չինացի իշխանին հետ։ Ծովակալը խանմով պատրաստած երկար ճառ մ'ըսեր է։ Իշխանը պատասխաներ է սիրալիր խօսքերով, և խնդրեր է ծովակալէն խմացնել Պ. տը Ֆրէսինէի թէ Չինաստան կաւելցնէ իւր զինուորական ոյժեր, բայց բոլորովին պաշտպանողական նպատակաւ։ Կը կարծուի թէ, Չինաստանի ապագայ Կայսեր հօր այս ուղեւորութեամբ վերջնապէս կը վերնայ պատուարն, որ կ'արգիլէր օտարաց հաղորդակցութիւնը Չինաստանի կայսերական դերդաստանին հետ։

— ՊԻՍՄԱՐԿ Իշխանն կինն և Վիքտոր Իշխանին մայրն, օգտուա քաղելով իւր որդւոյն ի բացակայութեան իւր հօր ըրած այցելութենէն, շատ ջանացեր է հաշտեցնել զնա իւր հօր հետ։ Պատայյլ տեսարան մը տեղի ունեցեր է մէջն և որդւոյն միջեւ։ Բայց Վիքտոր Իշխան յանձն չէ առեր հաշտութիւն, յայտարարելով անչուտ թէ անձնականութենէ վեր է Կայսերական-միապետական սկզբունքն, որուն ինք հաւատարիմ կը մնայ, մինչ իւր հայր առաւելապէս հանրապետական և ազատական գաղափարներ կը տածէ։

—ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԻԵԽԱՆԸ գերմանական բանակին մէջ երկրորդ կարգի զօրավարի ատիճան պիտի բարձրանայ եղեր։ Հետեւապէս, կը հերքուի այն լուրը թէ անոր անունը պիտի չընկալի գերման բանակին կարգերէն։

—Պ ՄԷՅԷՐ, որ Հրէացի-Ֆրանսական գրքին մէջ նախաձեռնած լինելուն համար մեղադրուած էր անոր հեղինակին՝ Պ. Տրիւմոնի հետ, և անկանոն մեղադրութեամբ մը վիրաւորած էր զնա ազդրէն, 20) ֆր. տուգանքի և դատական ծախուց վճարման պատասխանատու Բարիզի դատարանէն։

—ՖՐԱՆՉ ԵՌԶԷԹ Կայսրն յուլիս 3ին գնաց Ֆրանսայի դեսպանատունն, հրաժեշտ ողջոյն տալու մեկնող դեսպանին Պ. Ֆուշէի տը Քառէյլ Կոմսին, որուն հետ մէկ քառորդ խօսակցեցաւ։

— ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԷ ոմանք, միապետական սկզբամբք տոգորեալ, կը հրաժարին՝ չկարենալով հանդուրժել Հանրապետութեան ընթացքին, որ արտաքսեց միապետական Իշխանները։ Վիեննայի դեսպանէն յետոյ, հրաժարական զրկեցին Բեղերսպուրգի գործակալն և առաջին քարտուղարը։ Բեղերսպուրգի Աբքունիքը ջերմապէս բաղձացող է Ֆրանսայի մէջ Միապետութեան վերահաստատման, և Օրլէանեան Իշխանաց արտաքսումը ցաւ պատճառեր է։ Բայց անպատշաճ դատուեր է նաև Բարիզի Կոմսին Յայտարարութիւնն, որով բարձրաձայնապէս թեկնածու կը հանդիսանայ Ֆրանսական գահուն և հակառակորդ հանրապետական կառավարութեան։ Այս պայմանաց մէջ, եթէ Բարիզի Կոմսն եւրոպական Աբքունիքի մը ներկայանայ, չպիտի կրնայ եղեր ջերմ ընդունելութիւն գտնել կամ դժուարութեան պիտի մատնէ եղեր իրեն ջերմ ընդունելութիւն ընող Աբքունիքն, որ չուզէ աւրուիլ հանրապետական կառավարութեան հետ։

—Պ. ԼԷՈՆ Սէ, Ֆրանսացի երեւելի անտեսագէտն ու եւրնոագէտն և նախկին նախարարն, որ Լոնտոն կը գտնուի այս միջոցիս, պատուաւոր հրաւէրներ ստացաւ անգլէ բարձր ընկերութեան կողմէ։ Ի մէջ այլոց, Լոնտոնի Լորտ-Քաղաքապետն ի պատիւ իրեն

—)(23)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԼԷՈՆ ՏԸ ԹԷՆՍՈՅ

ՏԻԿԻՆ ՎԻԼՖԷՐՈՆ ՈՐԴԻ

ԺԵ.

Ի՞նչ էր նա իրեն համար նոյն վայրկենին՝ եթէ ոչ իւր առաջին բարեկամը։ զինքն ազատող «փրկիչ ոգին»։ Այնպիսի ժամերկան, յորում կինն այնչափ բարձրէն կ'ինչեէ մեր վրայ, որ կարծես թէ կ'անդիտանայ զմեզ։ Անդ՝ ուր մեր մարմինը կը տրոփէ, նորա սիրանն է որ կը թնդայ, անդ՝ ուր մեզ կ'ողորմիք, նա ճանաչագեղ կը սաւառնի իդեականին մէջ. կը սիրէ, կը խորհի, կը ժպտի, կամ, որ առաւել հրապուրիչն է, կուլայ։

Երբոր Էլէնիա կրցաւ խօսիլ, վեր առաւ գլուխը, սրբեց աչքերն եւ ըսաւ Մօրիսի։

—Այսպէս մայրս ճանչեց, սիրեց, օրհնեց զձեզ։ Ա՜հ, Աստուա՛ծ իմ, ի՞նչ պիտի ըներ արդեօք այս վայրկենիս մէջ։

—Թերեւս պիտի կրկնէր սա խօսքերը, զորս տակաւին կը լսեմ իւր բերանէն. «Պէտք է սիրել զայն, աղջի՛կս։» Ո՜ Էլէնիա, չէ՞ք ուզեր հնազանդիլ նմա. չէ՞ք ուզեր սիրել զայն, որ իւր կեանքը կուտայ ձեզ համար, եւ ոչ զոք սիրած է ձեզնէ առաջ։

—Ա՜հ, ըսաւ աղջիկը փոքձառութեամբ զգածեալ հառաչով մը, որպէս թէ պէտք կար ուզելու։ Ես չէի ուզեր զայն, եւ սակայն գերի ընկած եմ ասա։

Մօրիս հասկցեր էր զայս, ա՛յնչափ լաւ հասկցեր էր, որ աղջիկը չկրցաւ արտասանել մը զսպել իւր մէջքը սեղմող թեւին դրկախառնութեան տակ։ Երիտասարդին սիրտը կը դեղնէր ուրախութեամբ, բայց տակաւին ինքզինք գոհ ցուցնել չէր ուզեր, ուստի հարցուց.

—Զարմա՛ռ, ձեր կամքին հակառա՞կ է այս ուրեմն։ Պարտի՞ դնդպէս խորհիլ թէ վտանգ, ազատութիւն գտնելէ յետոյ, ուսուցչապետ Եանին ու դիս մեեանոն աչօ՞ք պիտի տեսնէք։

—Ո՛չ, բարեկա՛մ, պատասխանեց լուրջ ձայնիւ, կը սիրեմ այս քարտերը, կը սիրեմ՝ այս աւազակները, կը սիրեմ զՍբիրոյ եւ իւր երդեն, յաւիտեան պիտի սիրեմ։ Քանի երջանիկ եմ, երջանի՛կ, երջանի՛կ։ Ի՞նչ պէտք է ձեզ ասէլ ուրեմն։

Մօրիս երկար պիտի չարունակէր երդմանը, բայց ծնողասէր հետաքրքրութեամբ մ'Էլէնիա ուզեց իւր մօր վրայ խօսակցիլ։

—Յոյժ ք չ անդամ պատահած է ինձ այս բարեբաղդութիւն, կ'ըսէր։ Մանաւանդ որ, զիս շրջապատող անձանց մէջ դուք վերջինն էք որ մայրս տեսած էք։ Կը ճանչէք մօրաքոյրս, կանանց լաւագոյնն է, բայց երջանիկ կին մ'է։ Իւր շուրջը սրբութիւն տեսնել չսիրեր. եւ ես երկար ժամանակէ ի վեր հասկցած եմ թէ ինչ ինչ բաներէ դգուշանալ կ'ուզէ։ Ուստի, մէկը չուզենալով որ հեռք ծնողացս վրայ խօսիմ, զանոնք մոռցած լինիլ կը թուիմ։ Պարզապէս Էլէնիա եմ։ Մեր տունն եկող անձանց երեք չորրորդը չեն գիտեր թէ իմ անունս Էլէն տը Ռենիքը է։

Նոյն միջոցին, Միս ՎուտՓոլ արթննալով՝ ժամը հարցուց։ Տօքթորն հանեց ժամացոյցն, եւ յստակ տեսնելու համար բարձրին մուտքին մօտեցաւ, ուր Սբիրոյ կը շարունակեր երգել քթին տակէն։

—Ժամը վեցն է եղեր արդէն, ըսաւ վերադառնալով երկու կանանց քով։

—Արդէն, կրկնեց մանկամարդուհին։

—Աւասիկ «արդէն» մը, որ կը սարսռացնէ զիս, ըսաւ դաստիարակուհին։ Ես կը կարծէի թէ դէս գիշերն անցած էր։

Քիչ մնաց որ Էլէնիա եւ Մօրիս պիտի կրկնէին «արդէն»ն, երբոր Սբիրոյ պատկերս նշանը տուաւ, եւ կալանաւորները նրբանցքի պէս տեղ մը տարաւ, որ իրենց զատ բնակարանը կը կազմէր։

Տօքթորն, հոն տանելով նեղ անցքին մէջ պառկեցաւ իրեւ հաւատարիմ պահապան։

ԺԶ.

Գերութեան այս երկրորդ գիշերը վար չէր մնար առաջինէն։ Կարանաւորը, շատ յոգնած չլինելով, չկրցին ննջել. քարայրին օդը ծանր էր, և վերջապէս աղտաութեան ժամն կը մտնէաք։

Հետեւեալ առաւօտուն, Մօրիս եւ Էլէնիա, զիրար տեսնելնուն պէս հարցուցին խօստովանիլ իրենց մտքին մէջ թէ սէրը՝ կենաց համար բարիք մ'է, բայց վարսարդար մը, ազդուարդի սենեակ մը և մաքուր կաուիքն ալ ոչ նուազ պիտանի բաներ են։ Սակայն ժպտեցան իրարու եւ պիրենք երջանիկ զգացին։ Առաւել երջանիկ պիտի լինէին եթէ Եանի երեւան ելնէր ջրս հազար լիրաներն ի ձեռին։ Ա՜ւա՛ղ, կէս օր եղաւ և դեռ ձայն մը չեկաւ անկէ։

Այս յամեցումն շատ խնդիրներ կը յարուցանէր, սկսեալ երեք հոգւոյ կեանքէն։ Սբիրոյ ոչ ելս կ'երեր. բառորդ վարուեանքն աւելի կը պաղէր։ Շոր քարաքաւարութիւն մը միայն ցոյց կուտար։

Մօրիս եւ Էլէնիա ի զուր կը ջանային լրարմէ ծածկել իրենց սրտատանջութիւնն եւ չարաբնակել իրենց ժպտան։ Իրենց վրայ խորհելէ աւելի՝ Եանի վրայ կը խորհէին։ կը գողային անոր համար՝ իբրեւ իրենց մէկ ամենասրելի բարեկամին։ Էլէնիա ցած ձայնիւ կ'աղօթէր անոր համար, եւ անշուշտ այս առաջին անգամ էր որ այդ պատուական մարդուն անունը կը յիշուէր մէկու մ'աղօթքին մէջ։ Գրեթէ կը ցաւէր որ իւր օրհնեալ միտքն անոր ճիրաք չէր կախած՝ երբոր ճանրայ եղեր էր։

Միս ՎուտՓոլ ալ բոմանդակ մարմնով, կը դողար։ Արդարը խօսելու համար, տենդէ բռնուած էր։ Երկու օր առանց թէյի եւ առանց Հոլոմէյի գեղահատերուն մնալ, շատ ծանր բան էր անոր համար։

Ժամերը շարագոյժ գանդաղութեամբ կ'երթային։ Այն խօսակցութիւն, որով առջի աւուր ժամերը վարդեանեներու պէս արագ կ'անցնէին, անհնարին կը թուէր այսօր։ վասն զի իրենց խօսքերուն մէջ ֆոյեի մահեղ պատուարը կը բարձրանար հեռագնեաք։ Աշխարհն ամեն հարցերն իրենց շահեկանութիւնը կը կորուսանէին սա հարցին առջեւ, որ այն պահուն միակ խնդիրն էր։

—Մեր պարանոցը կարելի՞ առաջ քանի՞ ժամ ողջ պիտի թողուն զմեզ։

Եւ այս չէր ամենէն սարսափելին։ Ուրիշ մը կար որ Մօրիսի արիւնը կը սառեցնէր երակներուն մէջ՝ երբոր դողալով կը դիտէր ընկերուհւոյն չքնաղ դեղեցկութիւնը։ . . .

Պահակները պատերազմական վիճակի մէջ էին։ Սբիրոյ եւ տանի չուզելու՝ ներ, որք կարծես թէ յանկարծ դեռանին տակէն ելած էին, քարայրին բերնի ոստառաժներուն ետին կոսրատէին, հրացանները թեւերնուն վրայ, եւ միաձայն բառերով միայն կը խօսակցէին միմեանց հետ։ Նոցա աչքեւ ալ մեծ խնդիրը կը ներկայանար։

Այս մահատանջնալ սպասում մինչեւ իրիկուան ժամ հինգը տեւեց։ Նոյն պահուն ուրախալի բացագանչութիւն մը լսուեցաւ։

—Օ Բաշիբոզուք էֆէնտի։

Տան վարդեան յետոյ Եանի սարահարթին վրայ հասաւ։ Փոշոյով ու քրտինքով ծածկուած էր սաժանաբեկ, բայց դէմքին վրայ այնպիսի արտայայտութիւն մը կար, որ յոյժ գիւրաւ կը հասկցուէր։ Պատմելը չէր յապաղած։ Առանց ամենագոյն ուշադրութիւն շնորհելու կալանելոց, շրջանակ մը կազմել տուաւ իւր մարդոց, եւ խօսք մ'ըսաւ յունական դեղկարբարաւով։ Ցասման մռնչիւն մը պատասխանեց նմա։

Էլէնիա, որ միայն կրցեր էր հասկնալ, խկոյն Մօրիսի ձեռքը բռնեց՝ անձկութեամբ մրմնջելով.

—Երեք հազար լիրա միայն ստացեր է։

Երիտասարդ Տօքթորն անմիջապէս խմբակին մէջ երթալով հարցուց թէ ինչ եղեր էր։ Գործն յոյժ պարզ էր։ Աւազակին գաղտնի պատուիրակն Հարիան եւ ընկերասեռնեակը ներկայացեր էր։ Ի սկզբան քանի մը ժամ սպասեցուցեր են զայն, գերմանը պատրաստելու պատճառանօք։ Յետոյ պահանջեալ գումարին երեք քառորդը միայն տուեր են ըսելով թէ գտնուած պատրաստ դրամն այնչափ էր։

Եանի յոյժ պարզ կերպիւ կը պատմէր իրողութիւնն, առանց եղարկացնելու, իբրեւ բաժանորդ ոչան ընկերութեան մ'ընդհանուր ժողովոյ նախագահ, որ ժողովին որոշման կը ներկայացնէ խնդիրը։ Սակայն նշմարել կուտար թէ ինքը յօժար էր ընդունիլ եղած կարգադրութիւնն, եւ արձակել կալանաւորները։ Բայց Սբիրոյ, սկզբանց վրայ խստապահանջ, հակառակ կարծիքը կը պաշտպանէր մոլեգին ջերմութեամբ։

—Մեզ կը ճանչե՞ն, կը դաչէր։ Գիտեն որ մեզ հետ ուզուութեամբ վարուողը բնաւ վախնալու բան մը չունի մեզէ։ իսկ դիմադրողը կամ մեզ խաբողն ալ պէտք չէ որ բան մը յուսայ։ Այնպիսի պարագայից մէջ մեր ընկերքն յոյսի է . . .

(Շարունակի)

հացկերոյթ մը տուաւ, և բաժակ մ'առաջարկեց Հանրապետութեան նախագահ Պ. Ժիւլ Կրէվիի կենաց։ Պ. Լէոն Սէ պատասխանելով, ըսաւ.

«Այս անուանի սրահիս մէջ երեք մեծ գաղափարաց, երեք մեծ սկզբանց արձագանգ տալը լսած եմ.—գաղափարք և սկզբունք որք են ձերն, Մ'ելորա Բաղաքապետ, եւ ձեր հայրենակցաց։

«Առաջինն է դպրոցն սէրն, անսպառելի բարեսիրութիւնն ու բարեգործութիւնը։ Աքսնչելի եռանդեամբ նպաստամատոյց աջ մը կը կառուցէք ամեն ազգէ եւ ամեն տեսակ թշուառաց։ Զէք շատանար սփռելով ձեր շուրջ գանուող եղկելիները։ Ծովէրէն անդին մեր ցամաքին վրայ գտնուող թշուառը եւս կը վայելեն ձեր բարեսիրութեան արդասիքն։

«Ապա յիշատակելի կը համարիմ ձեր խաղաղասիրութիւնն, այն է՝ դրացի ազգաց և գլխաւորապես Ֆրանսայի հետ բարեկամական յարաբերութիւններ տածելու ձեր փափաքը։ Գիտէք, ինչպէս մեք ևս գիտենք, թէ քաղաքակրթութեան ապագայն և ժողովրդոց բարեկեցութիւնն ո՛ր աստիճան կախում ունին այն բարեկամական ըմբռնումներէ, որք պէտք է ցմփչո կենան Անգլիոյ վարեմի թագաւորութեան և Ֆրանսայի գեղահաս Հանրապետութեան միջև։

«Ի վերջոյ, ձեր քով նկատելի կը գտնեմ Արդարութեան գործն, իրաւունքի տրուած նշանակութիւնն եւ յարգանքն, այն գաղափարը թէ աշխարհի մէջ ինչ որ հզօրագոյն է, այսինքն կառավարութիւնն և օրէնքը, պարտին խնայիլ իրաւանց տկարաց, պարտին յարգել քաղաքացւոյն ազատութիւնը, պարտին՝ ի մի բան՝ Արդարութեան ծառայները լինել։»

«ԱՐԵՒԵԼՔ» չպիտի հրատարակուի վաղը՝ Ս. Լուսաւորչի Տօնին առթիւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐՕՆԱՓԽՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՎԱՆ

ԶԵՌՆԱՐԿՆ ԱԶԱՐԵԱՆ ՍՐԲԱԶՆԻՆ ՔՈՎ

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ՊԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆ

Այս առաւօտ հետեւեալ նամակն ստացանք։

Եուսուֆեան Խան, 27 յունիս 1886.

«Տէր Խմբագիր. — Ձեր . . . Լրագրոյն երեկուան թուոյն մէջ գտանեմ տեսանք որ Ազգ. Պատրիարքարանը, Պոլսոյ Սրբազանի մէկ «տեղեկագրոյն» յինքով, հերքեր է Վանայ Հայոց մէջ կրօնափոխական շարժման մը սկսելուն լուրը։

«Իրաւ ևս շատ մտէն ծանօթ մեր Վանեցի հայրենակցաց մէջ տեղի գտած դէպքերուն, պարտաւորեալ ենք յանուն ճշմարտութեան յայտարարել, ցաւ ի սիրտ, թէ Պոլսոյ Սրբազանի տուած հերքումն անհիմն է, և թէ արդարեւ կրօնափոխական շարժում մը սկսած է Վանայ մէջ։

«Գործը լոկ սկզբնաւորութիւն մ'լինելէն քիչ մը անդին ալ տեսած է դժբախտաբար։

«300 ի չափ հայ ընտանիքներ յօժարութիւն ցուցած են Հռոմէական եկեղեցւոյ դիրքը դիմելու։ Բայց ջանացած են գործնի պահել այս գործն, իրենց ազգայնոյ ստուար մեծամասնութեան զայրոյթն իրենց վրայ չհրաւիրելու համար, յորմէ զանազան եղանակներով կրնային վնասուիլ, մին եւ որ Ազարեան Սրբազան պիտի՝ իւր պաշտպանութեան ներքեւ առնելով, հեռացներ ամէն վտանգ։ Ուստի, ձեռքի տակէ գործելու համար, այդ ընտանեաց պետերն հանրագիր մը ստորագրած են, պաշտօն տալով տեղս գտնուող Վանեցւոյ մը որ յանուն իրենց դիմէ առ Պատրիարքն կաթոլիկ Հայոց։

«Հանրագիրն երեւցաւ Ազ-Եփ-ի մէջ, եւ ձեր թերթին մէջ գործին վրայ կանուխէն տրուած տեղեկութիւնը քիչ մը խանգարեցին կրօնափոխներուն շարժումն ու հաշիները։ Կ'Պոլիս գտնուող Վանեցւոյ խելահաս մասն իւր բոլոր ազդեցութիւնը գործածեց շարժման առաջքն առնելու համար։ Այս նպատակաւ Հանրագիր մ'ալ ներկայացուցաւ ՅԱզգ. Պատրիարքարան, Պոլսեցիներէ 250 պատուաւոր Վանեցւոյ ստորագրութեամբ, Պոլսոյ Սրբազանի քմահաճ խանութեան շնորհով վերջ տրուելու համար։ Բայց դժբախտապէս, այս ձեռնարկն եղաւ մը չնուեցաւ...։

«Մեր եւ բազմաց ջանքերուն հակառակ, նախընթաց հինգշաբթի օրը Պոլսեցիներէ շորս Վանեցի ազգայինք—(որոց անունները պատրաստ ենք տալ երբ Ազգ. Վարչութիւնը տեղեկութիւն խնդրէ մեզմէ,)—դնացին Սազրը Աղամի Պատրիարքարանն եւ ներկայացան Կաթոլիկ Պատրիարք Ազարեան Սրբազանին։ Ցայտնեցին Վանեցի 300 հոգ ընտանեաց փափաքն Կաթոլիկութիւն ընդունելու, եւ հարցուցին թէ Ն. Սրբազնութիւնը կրնայ կառավարական ժողովոյ մէջ անդամներ բազմացնել յանուն հայ կաթոլիկ հասարակութեան Վանայ, և տալ կաթոլիկ Հայոց ամէն օրինական պաշտպանութիւնք եւ իրաւունք զոր կը վայելեն Լուսաւորչական Հայք։

«Ազարեան Սրբազան սիրալիր ընդունելութիւն ըրաւ այս առաջարկութեանց։ Հաստատական պատասխան տուաւ իրեն եղած հարցման։ Շատ քաջալերական խօսքեր ըսաւ կրօնափոխներուն համար։ Վրատահեցուց զիրենք թէ Բ. Դրան կողմէ ամէն դիւրութիւնք պիտի տրուին իրեն, ի Բաղէշ եւ ի Վան զօրաւոր Առաջնորդութիւն մը կազմակերպելու համար։ Եւ ի վերջոյ յայտարարեց թէ, յիշեալ 300 ընտանեաց պետերուն կողմէ ստորագրեալ հանրագրոյն ներկայացման կը սպասէ, անմիջական տնօրինութիւններն է գործ դնելու համար, են են։

«Այս ամէն ցաւալի իրողութիւններն, զորս ամէն պարագայիւք կրնանք հաստատել, ի լոյս ընծայելով դժգամակօրէն, մեր միակ նպատակն է ցոյց տալ թէ Պոլսոյ Սրբազան, ինչպէս Վանայ վերարերեալ ուրիշ գործոց, նաեւ այս կրօնափոխութեան խնդրոյն մէջ կը խաբէ Պատրիարքարանը, և թէ Պատրիարքարանն Վանայ նկատմամբ իւր տնօրինութիւնները միայն Պոլսոյ Սրբազանն առած տեղեկութեանց վրայ հիմնելու չէ։ Եթէ Պոլսոյ Սրբազանի «տեղեկագրութեանց» չափէն աւելի հաւատ չընծայուէր, շատ հաւանական է որ այս կիրակի առաւօտ սպրդի դէպքերը տեղի չէին ունենար Վանայ մէջ։ Կը մտածենք սակայն որ շատ ուշ չլինի արդէն, եւ Պատրիարքարանը կարենայ, վերահասու լինելով ճշմարտութեան, հրամայել զարժանն, առաջքն առնելու համար, ի մէջ այլոց, կրօնափոխական դատապարտելի շարժման մը, որ մեր հայրենի աշխարհին մեծագոյն գէժբախտութեանց մին պիտի լինի։

«Հաճեցէք ընդունիլ, . . . ելն.

(Ստորագրեալ.)

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
ԱՒԵՏԻՍ Մ. ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Ազարեան Սրբազանի քով տեղի ունեցած ձեռնարկութեան վրայ մեր մասնաւոր տեղեկութիւններն, հանդերձ մեր դիտողութեամբք, պիտի հրատարակենք առաջիկայ թուով։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՔ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայոց երեկ դատական պաշտօնատունն երթալով տեսակցեցաւ դատական և կրօնական գործոց Նախարար Վսեմ Ճէվտէթ փաշայի հետ։ Ն. Սրբազնութիւնն ապա եկեղեցական պաշտօնատունը գնաց և տեսակցեցաւ եկեղեցական Վսեմ. Նախարարին հետ։

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎՈՅ

Քան հրաւէրի Ազգ. Ժողովոյ Մայր Դիւանի, Կրօնական ժողովոյ կազմութեան համար համեմատական քուէարկութիւնը կատարուեցաւ երեկ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, ի ներկայութեան քննիչ յանձնախմբի մը և Ազգ. Ժողովոյ Բ. Ատենապետ Տոքթ. Ե. Թիրեաքեան էֆէնտիի։

Քուէարկութեան մասնակցած էին վաթսուն և մէկ երեսփոխանք, և քուէարկութեան արդիւնքն եղաւ հետեւեալը.

1.	Տ. Ներսէս	վրդպ. Արսլանեան	53
2.	» Գէորգ	» Իւթիճեան	53
3.	» Խաչատուր	քհնյ. Տ. Գարբիէլեան	51
4.	» Արմաշէս	» Մարկարեան	50
5.	» Գրիգոր	» Սրտաեան	47
6.	» Գէորգ	վրդպ. Բուռնազեան	42
7.	» Յովհաննէս	քհնյ. Շահպազեան	41
8.	»	» Հիւսիսեան	40
9.	» Հմայեակ	եպիսկ. Դիմաքսեան	39
10.	» Իգնատիոս	վրդպ. Շիլէեան	37
11.	» Մարգարիտ	» Տէրունեան	33
12.	» Մինասյէ	քհնյ. Պարտաս	35
13.	» Յոսէփ	վրդպ. Սարաճեան	32
14.	» Արմաշէս	քհնյ. Դաղիանեան	32

Եւ որովհետեւ վերջին երկու անուանք հաւասար քուէ ստացած են, քննիչ յանձնախումբն որոշեց քուէարկութեան արդիւնքը նորոգութեամբ հաստատել Ազգ. Ժողովոյ այս աւուր նշանին։

Կը յիշուի թէ Ամեն. Խրիմեան Սրբազան նախորդ նիստէն Կրօնական Ժողովոյ անդամ ընտրուած է արդէն քուէից միաձայնութեամբ։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Քաղաքական Ժողովը գումարեցաւ երեկ ի Ղալատիա, նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և Ատենապետութեամբ Վսեմ. Նուբեան էֆէնտիի, և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Ժողովը տեսնելով որ Կեդրոնական Վարչարանին աշակերտելու հետամտելու ձրիավարժ ուսանողք, ըստ Դ. յօդուածի նոյն Վարժարանի Կանոնադրին, և Պատրիարքարան կը դիմեն անկարողութեան վկայագիր ստանալու համար, որոշեց որ այդ կարգի ուսանողք նախապէս Վարժարանին Հոգաբարձութեան ներկայանան և քննութիւն անցուցնելէ յետոյ, երբ ընդունելի դատուին, դիմեն ի Պատրիարքարան, որպէս զի ստուգուի իրենց անկարողութիւնն յատուկ մասնախմբի մը կողմէ և հարկ եղած վկայագիրը տրուին։

2. Ժողովին հետեւելով տնօրինութիւններն ըրաւ Վանայ խնդրոյն նկատմամբ.

Ա. Ընտրական գործողութեանց նկատմամբ այս վերջին օրերս եկած հեռագրերն ընթեռնլով, որոշեց հաղորդել զայնս Վանայ հոգեւոր այցելու Դեր. Օրմանեան եպիսկոպոսին և պատուած իրողութեանց վրայ տեղեկութիւն խնդրել.

Բ. Որոշեց Կրօն. Ժողովոյ կազմութենէն անմիջապէս յետոյ Խառն Ժողով գումարել և յատնի անդ պատրաստել Վանայ առաջնորդական ընտրելեաց ցուցակն երբ մինչեւ նոյն ատեն հասած լինի Օրմանեան եպիսկոպոսի տեղեկագիրը.

3. Ժողովք՝ Դեր. Օրմանեան Եպիսկոպոսի ի Վան և յԱղթամար ուղեւորութեան ծախսուց փոխարէն 50 օսմ. ոսկւոյ գումար մը սահմանեց, կէսն Աղթամարայ Վանքէն և կէսը Վանայ գաւառական մասուկէն վճարելի։

Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ գաւառական և յարաբերական այլ և այլ խնդիրներով։

ՎԱՆԱՅ ԴԱՒԱՌԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Վանայ ընտրութեանց Գործադիր Ժողովն երեկ հեռագիր մը հասաւ ի Պատրիարքարան, որ կը ծանուցանէր թէ տեղւոյն Գաւառ. Ընդհ. Ժողովն անդամոց մեծամասնութեամբ կազմուեր, Ժողովոյ դիւանն ընտրուեր և ընտրութեանց տեղեկագիրն ալ թղթատարին յանձնուեր է։

ՏԱՍՆԱՄԵՆԱՑ ՏԱՐԵԳԱՐՁ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Հանդէսն, ըստ կանխագոյն ծանուցման, պիտի կատարուի յառաջիկայ կիրակի օր, 29 յունիս։

Շնորհքեալ Խայրիէ ազգենաւորէն մն նոյն առաւօտ ժամը 12.30ին պիտի մեկնի կոմսորդն և հեռագրեալ հանդիսելով Պէշիկթաշ, Գուզկունճագ, Օրթաքէօյ, Գուրու Զէշմէ, Հիսար եւ Պոյաճքէօյ պիտի երթայ ուղղակի եկնի Մանգլէի նաւամատոյցն, ուստից հանդիսանքը պիտի առաջնորդուին մերձակայ Ֆրրլատաք-Պահչէի կիսշուած դեղեցկադիր պարտէզն, որ սահմանուած է իրեւ հանդիսարան։

Կէս օրին ճաշ պիտի արուի հաստատակայ։ Նուագածուսց ընտիր խումբ մը բոլոր օրը պիտի նուագէ։

Երեկոյին զգեստաւոր պիտի մեկնի եկնի Մանգլէին ժամը 10.30ին և մերտիլեամ նաւամատոյցները հանդիսելէ ետեւ, պիտի հասնի կոմսորդ ժամը 11.30ին։

Նաբա որ կը փափաքին մասնակցիլ հանդիսին, սանձիանն կամ հանդերձ ընտանեօք, կը հրաւիրուին ստանալ մասնակցութեան տոմսն Կ. Պոլսոյ դրամատան Գասպարեան Յովսէփ էֆ. Նոյնէն կամ Պահչէ-Գիւղու Ջրամատան Պողոս եւ Յակոբ Ագանոլին։

23 յունիս 1886

ՅՕՍԷՓԱԲԵՅ ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՄԱՄՈՒԱԽՈՒՄԲ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Վ.Հ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհել Պաւոն Հիրշ։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Հանրագուտ չինութեանց Նախարարութեան խորհրդական Սէպաղիէ էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ Աթէնքի օսմանեան դեսպանատան գինուորական կցորդ տեղապալ գնդապետ Սէյֆուլլահ պէյի։

Գարատաղի իշխանը Տանիլօ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրեց Արտաբին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի և նոյն պատուանշանի չորրորդ աստիճանն Արտաբին գործոց պաշտօնատան թարգմանութեան Սենեկի քարտուղարներէն Իզզէթ պէյի։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԴՈՒՐԾԵՐ

Այն չրջաբերական վերջին հեռագիրը զոր Բ. Դուռն ուղղեց մեծ Տէրութեանց, կը խօսի Պուլկարիոյ արդի տագնապին վրայ և կը յայտնէ եւրոպական Դահլիճներուն, թէ առանց շատ կարեւորութիւն ընծայելու պուլկարական դէպքերուն, օսմ. կառավարութիւնն հարկ դատած է Աղեքսանդր Իշխանին յիշեցնել իւր պարտականութիւններն և հրաւիրել զնա չհետեւիլ այնպիսի ընթացքի մը, որ կրնայ ապրել 5ի (Թուրքօ պուլկար) պայմանագրի ոգւոյն և տրամադրութեանց հակառակ նկատուիլ։

Լորտ Ռոզպերի շնորհակալութիւն յայտնած է Լոնտոնի օսմ. դեսպանին այս չրջաբերականին նկատմամբ տուած բերանացի բացատրութիւններուն համար։

Լոնտոնի քաղաքական ակխրոց մէջ կը կարծուի թէ Պուլկարիոյ Իշխանը պիտի հետեւի մանաւանդ դերմանական կառավարութեան խորհրդոց, եւ այս՝ հակառակ այլ ընդ այլոյ զրոյցներու, հաստատ երաշխաւորութիւն մը կը նկատուի արեւելեան Եւրոպոյ մէջ խաղաղութեան պահպանման համար։

(Լէյտէր Հէրալտ)

Պուլկարիոյ ազգային Պանքան, որ որոշած է իւր գործառնութեանց սահմանն ընդարձակել Մարեւ. Բուլգարիոյ, մասնաճիւղ մը պիտի հաստատէ ի Փիլիպէ, որ առ այժմ պիտի շատանայ կալուածոց վրայ փոխառութիւններ ընելով։ Այս կերպով կ'ուզուի որ խնդիր չծագի Օսմ. կայս. Պանքային հետ, որոյ առանձնաշնորհմունք անխախտ կը մնան։

Փիլիպէի մէջ հրատարակեալ 1882ի մաքսային վիճակագրէն կ'երեւի թէ այդ տարւոյն մէջ Արեւելեան Բուլգարիոյ գաւառը ներմուծեալ օսմ. ապրանաց գումարը կը հասնի 3,694,263 ղրուշի, մինչ ի Թուրքիա ղրկուած բուլգարական ապրանաց գումարն է 8,479,986 ղրուշ։ Հետեւաբար, կ'ըսէ Թրղթակից մը որ այդ թուանշանները կը հաղորդէ տեղական լրագրոյ մը, եթէ Բ. Դուռն ուզէ մաքսային փոխադարձ միջոցներ ձեռք առնուլ ընդդէմ գաւառին դէմ, Արեւ. Բուլգարիոյ վնասաւոր պիտի եղնէ։

Սոֆիայի Ազգային ժողովոյ յունիս 19 ի նստոյն մէջ երեսփոխան մը քանի մը վիրաւորիչ խօսքեր արտասանած լինելով նախագահին դէմ, Պուլկարիոյ քաղաքային պաշտօնատարաց նուիրելի պատուանշանաց խնդրոյն առթիւ, նախագահն անմիջապէս տասն վայրկենի դադար մը տալով, հրաժարական մատուցեր է։ Սակայն քանի մը երեսփոխանք յաջորդաբար խօսք առնելով, յայտներ են թէ Պ. Սգամպուլոյի կողմնակցական ոգի ցոյց չէ տուած, յետ որոյ ժողովը վստահութեան քուէ տուեր է նախագահին որ իւր աթոռը վերադարձեր է։

Այդ նստոյն մէջ, Պ. Վիլօ Մինոճ յայտարարեր է թէ հարցում պիտի ուղղէ Նախարարութեան, հետեւեալ խնդրոյն վրայ, «Հիւսիսային Պուլկարիոյ մէջ գտնուած Զերբէնեներու հողերը մնալուած են Թուրքերէն դաղթող Պուլկարաց ձեռամբ, և սակայն այս վերջինք տակաւին իրաւունք չեն ստացած չէնք կառուցանել այդ հողերու վրայ, թէ և վճռած են իրենց կալուածական տուրքերը։»

Փիլիպէէն յունիս 23ն թուականաւ կը գրեն առ Մ'Ռէյրոս.—

Ծանուցեալ իրողութիւն մ'է թէ ազգակաց խումբեր կը վիճան Հռոտոբի գաւառին մէջ։ Այս պատճառաւ Փիլիպէի ընտանիքները կ'զգուշանան այս տարի այդ լեռներու ստորոտը գտնուող գեղեցիկ ամարանոցներն երթալ գիւղացւոյս անապահովութեան համար։ Նոյն խակ տեղւոյս ազարակապետը կը վախնան իրենց հողերն երթալ, որպէս զի մի գուցէ չարադործաց ձեռքն իյնան։ Այսպէս քաղաքական դոյն մը կը տրուի աւազակախմբոց յանկարծական երեւումն։

Փիլիպէի Քաղաքապետ Պ. Տիմիդրոֆ վերադարձաւ Կ. Պոլսէն, ուր գնացած էր երկու ամիս անցուցեալ արձակուրդով։ Կը կարծուի թէ Պ. Տիմիդրոֆ ի մեծագոյն արտաքին գործոց Նախարարութեան պաշտօնին պիտի կոչուի Պ. Զանոֆի տեղ։

Սոֆիայի Ազգ. Ժողովոյ բուլգիլցի երեսփոխաններն երկուքը՝ Պ. Պ. Նապոլէոֆի և Եուրուքոֆ, Փիլիպէ եկան։ Այդ պարոնայք յոյժ գէշ տպաւորութիւն մը ունեցած են իրաց կացութենէն։ Սոպրանիէի մէկ քանի անդամք եւս ասա կ'սպասուին, խորհելով թէ այլ եւս գործ չունին ի Սոֆիա։

Ցնտեսական տեսակէտով, Արեւ. Բուլգիլի ողբալի կացութեան մէջ կը գտնուի։ Ամեն գործառնութիւնք ընդհատուած են։ Վստահութիւնն անհետացած է և վաճառականութիւնն անոնչնակ տագնապի մէջ կը գտնուի։ Թշուառութիւնն օր աւուր ողբալի երեւոյթի մը կառնու և բնակիչք անձկութեամբ կը հարցունեն միմեանց թէ ինչ պիտի լինի վախճանն, եթէ տակաւին շարունակէ իրաց այս կացութիւնն։

Քանի մ'օրէ հետէ ասա կը գտնուի Բանիձա գնդապետն որ նշանաւոր հանդիսացած է յեղափոխական շարժման միջոցին և սերպօ-պուլկար պատերազմին մէջ։ Կավրիլ փաշայի վարչութիւնը սեպտ. 18ի յեղափոխութենէն քանի մ'օր առաջ Պ. Բանիձայի հեռացումը խնդրած էր։ Այս պուլկար ոսպան յայնժամ Զիրբանի դաւառակը կը գտնուէր ուր ժողովրդը գրգռելու կաշխատէր։ Այն հեռագիր, որով Պ. Նաչէֆ Սոֆիայի կառավարութենէն խնդրած էր Պ. Բանիձայի պուլկարական հողէն անմիջական հեռացումն, հրատարակուած է կանոնաւոր Տեղեկագրի մէջ։ Զանազան զրոյցներ կը շրջին յիշեալ սպային ի Փիլիպէ կատարած այս նոր ուղեւորութեան նկատմամբ։

Թուրքօ-բուլգիական սահմանագծելոց դժման յանձնաժողովն ուարտեց իւր աշխատութիւններ ի Թօմրուք (Հռոտոբ)։ Յանձնաժողովոյ կողմէ պատրաստեալ ծրագրոյն համեմատ, Հռոտոբի օսմ. սահմանագլուխը Տէլիբէյն Տերէի կողմէ երեք ժամու չափ մնացած է Փիլիպէէ։ Բաց ասսի, յիշեալ գաւառակի ռազմագիտական կէտերը Թուրքիոյ Թողուած են։ Թօմրուքէն ի Տէլիբէյն Տերէ յանձնաժողովն ուղեկցեցան խումբ մը Թուրք հեծելազօրք։ Անդ, ընդհ. հիւպատոս Ճոնս հաղարապետն, որ աւստրիական հիւպատոսարանի թարգման Պ. Սդհվանսի հետ Հռոտոբ գնացած էր, Փիլիպէ վերադարձաւ։

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, կայսերական երկրորդ զօրաբանակի հինգերորդ պահեստի գնդին գրօշակն հինցած լինելով Վ.Հ. Սուլթանը նոր մը նուիրած է։ Այս աւուր Թուրք թերթերը կը ծանուցանեն թէ այդ դրօշակ՝ որոյ մէկ կողմն կրօնական խօսքեր գրուած են և միւս կողմն ալ օսմանեան զինանշանը կը գտնուի, կայս. անձնական Դանձուն նախարարութեան միջոցաւ պատրաստուեր և յատուկ թիկնապահի մը միջոցաւ Սարարեանի Դուռը ղրկուեր է։ Այս առթիւ Ն. Վեհափառութիւն հրամայած է իւր կայսերական բարեւներն հաղորդել նոյն զօրաբանակի սպայից և զինուորաց։

Ֆոն տեր Կոլց փաշայի կայս. կառավարութեան հետ կնքած նոր պայմանագրոյն համաձայն, գերմանացի ըսպային տարեկան թոշակն, որ յառաջադոյն 36,000 ֆրանք էր, 60,000 ֆրանքի բարձրացուած է։

Անգլիական և սպանիական դեսպաններն երեկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի հետ։

Թուրքօ-Գարատաղի սահմանագծելոյն վրայ թէև նոր կռիւներ տեղի չեն ունեցած, կրսէ Մ'Ռէյրոս, սակայն բարեկարգութիւնը վերահաստատուած չէ տակաւին եւ Գարատաղցիք միշտ կը տիրեն եղեր այն երկու գիւղերուն զորս Ալպանիացիներէն առած են բռնութեամբ։

Սպանիական Նախորդ դեսպան Քօէլլօ կոմսն յառաջիկայ չարթու կը մեկնի մայրաքաղաքէն ի Մատրիտ, Սպանիոյ Ներակայուն ժողովոյն մէջ իւր աթոռը բազմելու համար։

Քօէլլօ կոմսը պատգամաւորական լինելով, Ալֆոնսօ թագաւորին մահէն յետոյ տեղի ունեցած նախարարական փոփոխման ժամանակ պատչաճ դատած էր հեռագրաւ հրաժարական մատուցանել, ինչպէս և ըրաւ. սակայն ազգական նախարարապետն Պ. Սակասդ՝ փափաք յայտնած էր որ Ն. Վսեմութիւն Կ. Պոլիս մնայ։ Բ. Դուռն եւս իւր կողմէ Մատրիտի օսմ. դեսպան Սէրվէթ պէյի միջոցաւ ծանուցած էր սպանիական կառավարութեան, թէ մեծապէս գոհ էր Քօէլլօ կոմսին հետ ունեցած բարեկամական յարաբերութիւններէն և հաճութեամբ պիտի տեսնէր որ Ն. Վսեմութիւն չարունակէ իւր պաշտօնին վրայ մնալ։

Սպանիական դեսպանը շնորհակալ լինելով հանդերձ Բ. Դրան համակրութենէն և իւր քաղաքական հակառակորդին՝ Պ. Սակասդայի վերհանձնութենէն, պատասխանած է թէ իւր պարտքն է իւր երկիրը վերադառնալ և խորհրդարանական պայքարներուն հետեւիլ իբր անդամ Մելամոյտի։

Փարիզէն կը հեռագրեն թէ այն պարագային յորում Բ. Դուռն հաւանութիւն չյայտնէ Թունիզի ֆրանսական գործակալ Պ. Թամբոնի Կ. Պոլսոյ դեսպան անուանման, Պ. Թրէսինէ պիտի առաջարկէ եղեր որ Թամբոնն զօրավարը կոչուի յաջորդել Նոայլի Մարգիզին։

Մայրաքաղաքս բնակող Եպիրոսցիք ապերասդիր մը կ'սորագրեն Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին մատուցանելու համար, խնդրելով որ հարկ եղած հրամանները տայ Եանեակի գաւառն ապատակող աւազակախմբոց ջնջման համար։

Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան անդամ պատուիրակ Պ. Վինսընգ Քալլարտ վաղը մայրաքաղաքս կը վերադառնայ Փիլիպէի ճանբով։

Բարիզի Խնայողաց և Վարկի Ընդհանուր Սնանկի գործակալութիւնը կը հեռագրէ մայրաքաղաքս թէ 1883 յուլիս 3ին տեղի ունեցեալով 1872ի փոխառութեան 3 % հազային արժեթղթոց վիճակահանութիւնը, 778,231 և 1,447,190 թիւերը շահեր են ՀԱՐԻՒՐ ՀԱԶԱՐական ֆրանք։

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

27 Յունիս

Վ.Հ.Պ. Անհետացած սերունդ մը.—Մասն Ա. Սեղրաք. ԳՐԻԳՈՐ ՁՕՀՐԱՊ
ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Ուսանողութիւն յԱթենք և ի Լոնտոն. ՈՒՍՍԱՆՈՎ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ. Յեղաշրջակ մը Ֆրանսօ-գերմանական վերջին պատերազմէն. ՀԱՍԿԱԲԱՂ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ. Բարիզեան. վեպ Լորտ Պարսէի. ՊՕՂՈՍ ՄԻՍՔՃԻԵԱՆ
ԶԱՆԱԶԱՆԵՐ. Պերլինի տրէֆէր և նկուղներն. ԵՒԱՅԼՆ
ՄԱՍԻՍԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ. Առաջարկեալ խնդիրք — Խնդիր Թիւ. 35 և 36 —
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏՆՏ. ՍԱՂԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ. Բաժանորդաց վճարանքներն առաջին եռամսեան.
ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՃԱՆՑՆ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 8 յուլիս

Բարիզի կարդինալ առաջնորդ Կիպէռ մեռաւ այսօր։

Երեսփոխանաց Ժողովն այսօր վերսկսաւ օտարամուտ արմատաց մաքսի բարձրացման առաջարկին վիճաբանութիւնն։ Ժողովն 240ի դէմ 310 ձայնիւ որոշեց անցնիլ յօդուածոց վիճաբանութիւն (այսինքն երկրորդ ընթերցմամբ ընդունեց այս առաջարկը։)

Լոնտոն, 8 յուլիս

Հաւանական է որ Կաստոդոնեան գահերէց հրաժարական տայ, նախ քան զաւարտումն ընտրութեանց։

ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԶԱՎԱՍԹՈՍ ԳՈՐՈՍ

Զմիւռնիա, 26 յունիս

ԸՆԴԱՅԻՆ ԱՐՔԱՅԹՈՒԹԻՒՆ

Սամանեան Քօնսուլիտ

		Գներ
Ոսկի երես. դաց. (Մէճիտ. D. Ա. Բ)		46 15
Գօրական դաց.	»	46 15
Ինչպէս հնչ.	»	— —
Նոր օսմանեան բաց.	»	46 18
Հարիւրեակի գին	»	46 18 1/2
Նաւագաղտ	»	46 18
Կէս օրին	»	46 18
Նախաքանչիւն (1858)	Ա. Ոսկի	24 10
» (1862)		
» (1860)		
» (1863)	Բ. » » »	15 10
» (1872)		
» (1865)		
» (1869)	Ը. » Ա.	46 18
» (1873)		

ԻՏԱԼԻԱ ԵՎ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

Նոր Հրկոյս. դաց.	80
Ամբ. առաւ. բաց. Գ. Կ.	80
Կէս օրին	80

ԲԱԺՆԵՏՈՒԹԻՒՆ

Սահ. Ժ. թեր.	Գ. Կ. Ազգ. Լ.	3 7
Դրամի թեր.	Գ. Կ. Օսմ. »	5 33
Գանգ. աք Գանա.	» »	4 35
Օսմ. Շահմ. Ե. Վարէօր.	» »	3 14
Դրամատ.	» »	287 1/2
Սուլթանի երկաթուղի	Ֆր.	36 25
Ոսկիկարծն աք Բրիօրիթէ	»	—
Սանիեանուզմ Լաբրիսմի	»	62

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 8 Յունիս, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Կոնսոլ. քանաւորիւ		101 7/16
Օսմ. »	Սկզբի Գ. բացուեցաւ	14 5/8
» »	» գոցուեցաւ	14 5/8
» »	» Ա.	24 1/2
» »	» Բ.	15 1/2
» »	» Գ.	14 5/8
Ամբ. 1874		72 3/4
Փոխառութիւն 1877		86
Գանգ. Ամբ.		10 3/8
Փոխառութիւն 1873		98 5/8
Եգիպտական միացեալ (Ինդիգիթ)		71 5/8
» առանձն. (բրիվիլեժիթ)		94 3/4
Ցարար Ռանդիթ		70 1/8
Գոմանիալ (փոխառ. Լոչիլա)		93
Հունգարական պարտատոմսերի 4%ի		— —
Ռումանեան փոխառ. Բարիզի վրայ		— —

Վիեննա, 7 Յունիս, ժամ 4 երեկոյ

Ռումանեան Լոնտոնի վրայ	126 90
Ռումանեան երկաթուղի	47 70

Բարիզ, 8 Յունիս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Բանական (Լանթ 4 1/2 %)	110 75
» 3 %)	83
Օսմանեան քանաւորիւ Սկզբի Գ. բացուեցաւ	14 67 1/2
» » » գոցուեցաւ	14 67 1/2
» » Սկզբի Բ.	15 20
» » Գ.	14 70
Ռումանեան երկաթուղի	34 75
» Բէմիզի բաժնեվարձիք	— —
Գանգ Ամբ.	512 50
Գրեսի Լ. Ծնէ	521 25
» Ցանիէ	1362 50
Բաժնեւոսն Լ. Ինի	1202 50
Ալեւելի Ջրանցք	2030
Փոխառութ. 5 % 1877ի	101 3/8
Իտալական Ռանթ	99 20
Եգիպտական միացեալ	362 50
Պրազիլական (արտաքին)	60 5/8
Բրիրիթէ Թրէյզ	365
5 % Հունական	302 50
Շեք Լ. Ֆրանսի վրայ	25 24

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

« ԱՐԵՒԵԼՔ »ի

ՊՈՍԴՈՆԷ

ռաւորութիւններու համար տարբեր գիներ որոշուած չեն։ Այն որ կառք մը կը նստի՝ հինգ վայրկենի եւ կէս ժամու կամ աւելի հեռաւորութեան համար, կը հաստատէ հինգ սենդ միայն, որ թրքական դրամի հաշուով կ'ընէ քիչ մը աւելի քան 45 փարա, բայց նկատողութեան առնելով Ամերիկայի մէջ գործաւորաց օրական վարձքն և բաղդատելով զայն Թուրքիոյ գործաւորաց օրական վարձուն հետ, հինգ սենդ 15 փարայէ աւելի արժէք չունի։ Այսպէս հինգ սենդով մարդ կրնայ երթալ Պոսդոնի կամ Նիւ-Եորքի նման մեծ քաղաքի մը մէկ ծայրէն միւսը։ Պոսդոնի մէջ կը բնակէի տուն մը որ Վաշինկդոն կոչուած գլխաւոր պողոտային երկու երեք վայրկենի հեռաւորութիւն ունէր։ Տունէն առի պայուսակս և Վաշինկդոն պողոտային վրայ առանց վայրկեան մը սպասելու մոայ կառք երթալու երկաթուղայ կայարանը։ Շատ կառքեր կը տանին ճամբորդներն երկաթուղեայ կայարաններու դռները, բայց այն կառքն՝ ուր մտած էի ես, դնաց մինչեւ կայարանին մօտ տեղ մը։ Կառքէն եղնելէ ետքը մէկ վայրկենէն հասայ կայարան, և պայուսակս յանձնեցի այն պաշտօնակալաց որ ճամբորդներու մնուակներն և պայուսակները փոխադրելու պաշտօն ունին։ Անոնք ունին մեծաղոյն մարգաներ զոյգ զոյգ որոց վրայ նշանակուած են թիւեր։ Մարգաներէն մին կ'անցուցնեն պայուսակին կամ սընտուկին վրայ և միւսը կու տան ճամբորդին։ Ճամբորդն այլ եւս հոգ չունի իւր մնուակին համար, կրնայ դրտնել զայն այն քաղաքն ուր կը խորհի երթալ։ Առի տոմսակ հատուցանելով չորս թալէր (ուրիշ անգամներ երբ շոգենաւի մէջ նուագերգութիւն չկայ, պարզ տոմսակի գինն է երեք թալէր)։ Կառաչուին մեկնելու ժամն էր յետ միջօրէի վեց, և ես մոայ շոգեկառք տասը վայրկեան առաջ։ Կառաչուն էր շատ երկայն շատ կառաց։ Ամերիկայի շոգեկառաց մէջ ընդհանրապէս չկան տարբեր կարգեր։ Հաւասարութեան երկրի մէջ դասերու և կարգերու բաժանում ըլլալու չէ։ Այնպիսի գծերու վրայ ուր հարկ է երկար ճամբորդել շոգեկառքով, կան կառքեր որ ունին սենեակ, ընթերցարան, ծխելու և զբօսնելու սրահ, և այս տեղերու գիւրութիւնները վայելելու համար, ճամբորդք աւելի դրամ հատուցանելու են։ Շոգեկառաց մէջ իներկայութեան կանանց ծխել արգիլեալ է, ուստի ինձ պէս ծխամէներու համար կան յատուկ կառքեր ուր արգիլեալ չէ ծխել։ Ծխելու կառքերու մէջ կեներ և օրիորդներ, մանաւանդ փափկասուն տիկիններ, դուն ուրեք կը տեսնուին։ Ժամը ճիշդ վեցին կառաչուն մեկնեցաւ, և անցնելով դալարագեղ դաշտերէ, փոքր գլուխներէ, գեղեցիկ անտառներէ եւ քանի մը գետակներու վրայէ հասաւ 7½ ին ի Ֆոլ Ռիվըր, ճիշդ նաւամատոյցը՝ ուր շոգենաւը կ'սպասէր ճամբորդներուն։ Երբ կառաչուն հասաւ ի նաւամատոյց, երկոտասան նուագածուց խումբ մը կը նուագէր «Ռանգլի Եղանակ մը։ Շոգեկառքէն եղնել և շոգենաւ մտնել կէս վայրկեան չտեւեց։ Այս գծին վրայ բանող շոգենաւերը շատ նշանաւոր են իրենց գեղեցկութեան կողմանէ։ Կը վախնամ որ ընթերցողք շոգենաւ անունէն պիտի հետեւցնեն թէ այս շոգենաւք եթէ չեն Շէյքսբիր Խոչէյնի շոգենաւերու նման, շատ տարբեր ըլլալու չեն այն մեծ շոգենաւերէն որ կը բանին Կ. Պոլսոյ և Եւրոպայի այլ եւ այլ ծովեզերեայ քաղաքաց մէջտեղ։ Ընթերցողք կը սխալին այսպէս խորհելով։ այս շոգենաւք չեն նմաներ ուրիշ շոգենաւերու։ Շոգենաւն ուր մտանք՝ էր եթէ ոչ պալատ մը, գէթ փառաւոր հօդէլ մը որ կը ըղար ծովուն վրայ։ Շոգենաւն ներս մտնելու ատեն աջ կողմն կը տեսնուի սաթիչի գեղեցիկ խանութ ուր կ'ածիլուին ճամբորդներէն անոնք որ կ'ուզեն։ Ձախ կողմն փոքր սենեկի մը մէջ յատուկ սպասաւորներ կան ճամբորդներու թիկնոցները, շալերը և ծարտերը պահելու մինչեւ առաւօտ։ Այ կողմն քիչ մ'անդին գեղեցիկ սանդուխներ և մեծ դուռ մը կը տանին դէպ ի ճաշելու սրահն ուր աւելի քան հարիւր անձանց մէկտեղ ճաշելու համար տեղ, աթոռ և ամեն պատրաստութիւնք կան։ Ձախ կողմն կայ մեծ սրահ մը, տիկնանց սպասելու սրահ, Պրիւսէլի պատուական գորգերով ծածկուած, խոշոր հայիներով և թաւշեայ ընտիր թիկնաթոռներով և բազմոցներով զարդարուած։ Այս սրահին, սաթիչի խանութին, ճաշարան իջնելու դրան մէջ տեղ է սրահ ծխելու ուր կան նաեւ հաստատուն թիկնաթոռներ։ Փառաւոր սանդուխներով, որոց գլուխը կայ խոշոր հայելի, կ'ելնուի վերի սրահն որ շոգենաւին ամենէն ընտիր սրահն է, թաւշեայ թիկնաթոռներ և բազմոցներ կարգով դրուած են ամեն կողմ, եւ ճամբորդներ յորս կան ամեն տեռէ, ամեն կարգէ և ամեն հասակէ անձեր, բաղմած են կարծես թէ աբքայական պալատի մը սրահին մէջ ուր հրաւիրուած են ի հանդէս հարսանեաց։ Շոգենաւն ամեն կողմէ լուսաւորուած է էլեկտրական լոյսերով։ Նուագերգութիւն կը շարունակէ և մարդ պահ մը կը մոռնայ թէ ծովու վրայ է, կը կարծէ թէ նուագահանդէս կամ պարահանդէս դացած է։ Այս սրահին վերը կայ մեր եկեղեցեաց վերնատուներուն նման վերնատուն մը ուր են նուագածուք և ճամբորդներէն ոմանք։ Վերնատունը զարդարուած է ճիշդ սրահին պէս։ Որ կողմ դառնաս հայելի, թաւշեայ թիկնաթոռ, և ոտքդ ներքեւ ընտիր գորգ որոյ վրայ կոխել չես ուզեր։ Շոգենաւին մէջ կան վեցանձեայ, միամեայ մանկիկներ, մանր տղայք, հրնգետասանամեայ օրիորդներ որոնք ամենադոյզն յոդնութիւն և նեղութիւն մը չեն զգար։ Երբ նուագերգութիւն կը դադրի, կը տեսնես շատերուն ձեռքը գիրք կամ լրագիր։ Երիտասարդներ որ կը ճամբորդեն իրենց խօսեցեալներուն կամ սիրուհիներուն հետ՝ մէկ սրահէն միւսը կ'երթան կուգան։ Վերի սրահին երկու կողմը և երկու ծայրերը դուրսը կան պատշգամի նման տեղեր ուր կ'ելնեն ճամբորդները գեղեցիկ տեսարան վայելելու, զով օդ շնչելու և ծխելու համար։ Նոյնպէս սրահներու երկու կողմերը վերէն վար կան սենեակներ ննջելու համար, և իւրաքանչիւր սենեկի համար մէկ թալէր աւելի կուտան անոնք որ կ'ուզեն սենեակ առնել։ Իսկ անոնք որ հոգ չեն ըներ փառաւոր սենեակ ունենալու, կը ննջեն ճաշարանի երկու կողմերն փոքր խուցերու մէջ, որոց իւրաքանչիւրին մէջ կան երկու մարուր և կանուղ անկողիններ։ Ցաւալի է որ այսպիսի գեղեցիկ շոգենաւի մէջ իսկ կայ յատուկ խանութ, ուր կը վաճառուին ոգելից ըմպելիք, և ոմանք կ'արբենան մինչեւ կորուսանել իրենց խելքն և պատիւը։ Շոգենաւի սրահներուն ձեղունները, սիւներն եւ պատերը ոսկեզօծ քանդակներով և գեղեցիկ ծաղիկներով զարդարուած են, և կերեւին աւելի փառաւոր քան Վերսալի թատրոնին կամ Բոնքորտխայի սրահները։ Շոգենաւը ժամն ութին մեկնեցաւ Ֆոլ Ռիվըրէն, և գիշերը ուրիշ նաւամատոյց մը կեցաւ քիչ մը ատեն հոն ճամբորդ և բեռ հանելու և անկէ ճամբորդ ընդունելու համար։ և առաւօտեան ժամն ութին հասաւ ի Նիւ-Եորք, ուր ելան ճամբորդները ի ձայն նուագաց։ Ճամբորդներէն ոմանք որ փոյթ չեն ըներ տասը քսան դահեկան աւելի տալ իրենց մնուակները փոխադրելու, կու տան միայն հացէն այն տեղին ուր պիտի երթան, և քիչ ատենէն մնուակներն և պայուսակները կը հասնին անվնաս։

Շատեր զուարճութեան համար միայն Պոսդոնէն Նիւ-Եորք, և Նիւ-Եորքէն Պոսդոն կ'երթան այս ճամբով։

* * *

ՆՈՐԱՎԷՊ

ՀԱԶԱՐԵՆ ՄԷԿԸ

Ա.

—Ո՛չ։ Անկարելի է այսպէս ապրիլ։ Գորը գիտէ ինչ վերջ պիտի ունենամ այս կերպիւ . . . . օր մը ինքն իրեն ըսաւ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ Գոնդորով, եւ ամեն, ամէն ինչքերը վատաւելէ յետոյ թողուց Մոսկուա եւ գնաց Վոլգայի նահանգներն մին ու հաստատուեցաւ Օպալիհ փոքրիկ գիւղի մէջ, վնուորականի մը այրուսն տունն։

Այս դէպքն տեղի ունեցաւ ամէջ տասն տարի առաջ և ժամանակի այս միջոցին Անդրէյ Դմիտրիեվիվ ոչ մի անգամ դուրս չեկաւ գիւղէն և գրէթէ ոչ օրի չխօսեցաւ, բայց գինուորականի այրիէն։ և նոյա հետ ունեցած խօսակցութիւններն ալ արդէն բոլորովին միատեսակ էին և կը կենդրոնանային միայն առօրեայ պիտոյից մէջ։

—Ի՞նչ կայ այսօր, Ֆեկլա Գերասիմովնա, կ'երեւի չէ՞ կը պատրաստես ճաշի համար, հարցուց անգամ մը նա, երբ, իւր սենեակի մէջ պառկած ժամանակ, կազմի հոտ առաւ։

—Շատ է, սիրելիս, Անդրէյ Միտրիչ, չա՞տ լաւ չէի և ոչխարի մսով կազմուն ալ շատ հիանալի է։ Այսօր նոր տակառէն սկսայ։

—Հա՛, այդ լաւ է որ նոր տակառէն կը պատրաստես, պատասխան տուաւ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ առանց խորհելու թէ ինչո՞ւ նոր տակառի չէին աւելի լաւ է, որովհետեւ նորա ուշադրութիւնն եղանակի վրայ էր։

—Ֆեկլա Գերասիմովնա, կ'երեւի թէ այսօր անձրեւ պիտի գայ, ըսաւ նա լուսամուտէն դուրս նայելով։

—Ո՞վ գիտէ, կարելի է գայ, կարելի է չգայ։ Ատուծոյ ձեռքն է։

—Այո՛, չատ ճիշդ կ'ըսէք, կը պատասխանէր Անդրէյ Դմիտրիեվիվ ու հեռացաւ լուսամուտէն։

Եւ այսպէս օրեր ու տարիներ կ'անցնէին։ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ կ'ապրէր հայեցողական կեանքով միայն, եթէ կարելի է այսպէս անուանել։ նա միայն կը հայէր, կը դիտէր, բայց բանի մը վրայ իսկ չէր մտածեր, թէ և նորա ուշադրութիւնը կը կենար ամեն տեսակ շնչին առարկայի վրայ։ կարմ խոտքով, նորա միտքը կ'ընդդիմէր նոյն վայրկենին այն՝ ինչ որ կը գտնուէր նորա աչքի առաջ։ առարկայն աչքի առջեւէն անցայտանալուն պէս, Անդրէյ Դմիտրիեվիվ անուշադիր կը դադրէր նորա վրայ խորհելէ։

Առաջին երկու երեք տարիներու մէջ բաժանորդ գրուած էր քանի մը լրագիրներու ու թերթերու և մեծ եռանդով կ'զբաղէր ընթերցանութեամբ, բայց չքաւորութիւնը պարտաւորեց զինքն ընդհատել բաժանորդագրութիւնն, որով, ի մեծ դժբաղդութիւն իւր, բոլորովին զրկուեցաւ ընթերցանութենէ։ Առաջին ստացած թերթերուն համարները բաժնեց գիւղացւոց, սիկարի թուղթի տեղ գործածելու։

Այդ ժամանակ Դմիտրիեվիվ 40 տարեկան էր։ սակայն գէմքէն դատելով շատ ծեր կ'երեւէր։ Ամրան կը հագնէր հասարակ կտաւէ պատրաստած գգեստներ, իսկ ձմրան՝ ոչխարի մորթէ մուչտակ մը։ մազերն անկանոն կերպիւ դիզուած էին գլխին և թափթփած՝ ուսերուն վրայ, մորուքն ու պեխերն ահագին կերպիւ երկայն էին։ Եւ այս կերպարանքի ներքեւ չկար և ոչ մի դիմագիծ, ոչ մի հով որ յիշեցնել տար այն զուարճախօսն, ուրախ զուարթ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ Գոնդորովն որ 10 տարի առաջ կը բնակէր ի Մոսկուա, իւր սեփական տան մէջ, պարծենալով իւր փառաւոր ձիերով և դրամ բաժնելով աջ ու ձախ։

* * *

Բարեկամներն ու ծանօթներն ամենեւին չգիտէին թէ ի՛նչպէս Անդրէյ Դմիտրիեվիվ անյայտացաւ Մոսկուայէն։ Նորա անհետացման պատճառը գաղտնիք մնաց ամենի համար, նոյնպէս ոչ ոք կրցաւ իմանալ նորա նոր բնակատեղին։

Նախ կը կարծէին թէ իւր կնոջ Նատալիա Լվովնայի հետ տեղ մը մեկնած լինելու է, որովհետեւ այս վերջինն եւս անհետացած էր նոյն միջոցին, բայց Նատալիա շուտով վերադառնալով Մոսկուա շքեղ բնակարան մը վարձեց իրեն համար և երիտասարդներով շրջապատուեց զինքն։ Իւր ամուսնոյն նկատմամբ եղած հարցերուն կը պատասխանէր թէ ոչինչ գիտէ նորա վրայ, թէ ինքը բաժնուած է ամուսնէն փոխադարձ համաձայնութեամբ, թէ ամուսինը բոլորովին ապահոված է իւր վիճակն, իսկ թէ նա ուր գացած է, ինքը տեղեկութիւն չունի այդ մասին։

Բարեկամներն, ազգականներն շատ երկար կը խօսէին իրենց Անդրէյի վրայ, սակայն վերջ ի վերջոյ մոռցան զայն, որպէս և Անդրէյ Դմիտրիեվիվ մոռցած էր զայն, ըստ երեւոյթին։

Անգամ մը միայն—տակաւին այն ժամանակ երբ լրագիր կ'ուտանար—Անդրէյ Դմիտրիեվիվ կրնայր իւր սովորական հանգիստը։ Լրագրի մէջ հրատարակուած տեսաւ նենգութեան դէպք մ'որուն մասնակից էր և Նատալիա Լվովնա։

Անդրէյ Դմիտրիեվիվ այս մասը կարդալէ յետոյ, զգուշութեամբ ծալեց լրագիրն և ոտտուկի մէջ պահեց։

—Այո՛, նա մեղաւոր չէ։ ես եմ մեղաւորն, ես։ ես այս ասոնցմէն հաստատ գայն, դաւն հաստատելով ըսաւ այս խօսքերն և խորասուզեցաւ երեւակայական մտածութեան մէջ։ Այդ վայրկենէն սկսեալ աւելի ևս լռակեաց եղաւ ու մելancholոտ։

* * *

Գիւղերի մը մէջ գեղատեսիլ կերպիւ ձգուած էր Լեվ Նիկոլաեվիվ Լիւբավինի բնակատեղին։

Նորա հնդադրեան, երկայարկանի, փայտաշէն ըլխանական տունը բոլորովին թաղուած կ'երեւէր դարաւոր ծառերու կանաչութեան մէջ, և միայն տեղ մը ծառերու խիտ ոստերու մէջէն կարելի էր տեսնել տան մոխրագոյն աջակողմն և կոնաձ տանիքը։

Լիւբավինեան բազմաթիւ սերունդներ ապրած էին այդ տան մէջ և այժմ կը բնակէր այդ ցեղի վերջին շառաւիղ Լեվ Նիկոլայեվիվ իւր ամուսնոյն, Աննա Սիմոնովնայի և իւր միակ դուստր գեղադէմ Նատալիայի հետ։

Նատալիա դեռ նոր եղած էր գիշերօթիկ բարձրագոյն վարժարանէ մը և խաղաղ ու հանգիստ կը բնակէր իւր ծերունի ծնողաց հետ, որոց միակ հոգն էր լաւ ամուսին մը գտնել նոսա։ ընդարձակութիւնը կ'ընար դրայի կազմուածատէրերէն միայն կամ մխսին որդւոյն վրայ, սակայն 'բաղդն ուրիշ տեսակ տնօրինած էր։ Նատալիայի նշանածը գեռնի տակէն բուսաւ, բոլորովին անդուստի տեղէ մը։

Դրացիներէն միայն որդին ամրան արձակուրդին գիւղն եկաւ իւր ուսանող ընկերոջ, Անդրէյ Դմիտրիեվիվ Գոնդորովի հետ, որ ծանօթանալով Լիւբավինի ընտանեաց, երրորդ այցելութենէ յետոյ բոլորովին տիրապետեց Նատալիայի սրտին։ Մէջտ զուարթ, սրամիտ ու փոքր ինչ ալ բանասեղծ էր Անդրէյ, և այս յատկութիւններով կեանս կ'ապրարեր Նատալիայի բնազդմամբ ստեղծուած իսկ ալին։ Նորա այցելութիւնները տակաւ առ տակաւ մտերմական կը դառնային ու շատ տեղի կ'ունենային, և ամենն երկու երիտասարդները նշանուած էին արդէն։

—«Ինչ որ մարդուս ճակտի վրայ գրուած է այն կը լինի», Աննա Սիմոնովնա, կ'ըսէր Լեվ Նիկոլաեվիվ։ այն մարդը, կ'երեւի, լաւ աղնուական է, 30,000 ռուբլի դրամագլուխ ունի, և որ գլխաւորն է՝ Նատալիա կը սիրէ զայն։

—Ինչպէս կամքդ կ'ուզէ, Լեվ Նիկոլաեվիվ, գիտես թէ ոչ մի պարագայի մէջ հակառակած չեմ քեզ և չեմ ալ հակառակիր, ըսաւ Աննա Սիմոնովնա։ Եւ Ուսպէնսկիի պահքէն քիչ յետոյ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ Նատալիա Լվովնայի ամուսինն եղաւ։

Իսկապէս ինչո՞ւ ամուսնացաւ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ։— ինքն ալ չէր գիտեր։ Նատալիային սիրահարած չէր այլ պարզապէս նորա հետ եղած ժամանակ ուրախ կը լինէր, այսքան միայն։ Իսկ Նատալիա սաստիկ սիրով կը սիրէր զայն, կը պաշտէր, կը սիրէր այն բուռն, զօրաւոր ու քաղցր սիրով զոր աղջիկ մը իւր կենաց մէջ առաջին անգամ կ'զգայ։ Բերան կ'ըսէր նորա ուսանողներն և դասս մէջ կը գտնէր անհամեմատ վսեմ բանասեղծութիւն, քան Շիլլերի ու Գէօթէի ստանաւորներու մէջ։ Նա առաջինն կ'սկսէր խօսիլ իրենց ապագայ ամուսնական կենաց վրայ և կ'առաջարկէր իւր ծնողաց որ հնարքով մը խօսակցութեան մասնակցին։ Ամուսնութեան հետեւեալ օրն միայն Անդրէյ Դմիտրիեվիվ սկսաւ հաստատել թէ յիրաւի ամուսնացած է ինքն և թէ իւր կենաց հետ կապուած է ուրիշ կեանք մը։ այո՛, հաստատ, բայց գիտակցութեամբ չըմտնեց այս հանգամանքի նշանակութիւնը։

Նորապսակ զոյգերն ազատն անցուցին ծերունիներուն հետ, իսկ ձմրան գնացին Մոսկուա։ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ թողուց հասարակաց ու սկսաւ դատարկապորտ կեանք մ'անցուցանել։ Նատալիա կ'զմայէր կը բերէրէր երբ կը կարդար նորա բանաստեղծութիւններն և մեծապէս կը գովէր նորա տաղանդն։ ասկէ յառաջ եկաւ այն որ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ սկսաւ նշանակութիւն տալ իւր ստանաւորներուն, միւս կողմէ դատարկասուն ու աննպատակ կեանքն աւելի ևս զօրացուցին նորա մէջ այդ համոզումը։ Պատահմամբ ծանօթացով ջնջին լրագրի մը աշխատակցին հետ, այդ կարգի գրողներու շրջանի մէջ ընկաւ, անոնցմով շրջապատեց զինքն և շուտով սկսաւ իւր ստանաւորներն հրատարակել յիշեալ լրագրի մէջ, հարկաւ ձրիապէս։

Նատալիա անսահման բերկրութիւն կ'ըզգար մամուլի մէջ կարդալով իւր ամուսնոյն ստանաւորներն, իսկ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ աւելի և աւելի կը խորասուզէր այդ թերուսներու շրջանակի մէջ, որոց մեծամասը միջնակարգ կրթութիւն իսկ ստացած չէին և գլխաւորապէս դատարկապորտ կեանք մը վարելու համար մտած էին գրական ասպարէզն։

Անդրէյ Դմիտրիեվիվ շատ շուտով խընամութիւն հաստատեց այդ շրջանակի հետ, ծանօթացաւ այլեւայլ երգեցիկ սրճարաններու հետ, անոնց հետ միասին սկսաւ յաճախել թատրոններ ու գիմահանդէսներ, և եթէ իւր այս նոր կենաց մէջ բարոյապէս չէր խնայր, պատճառն այն էր որ նախ ծայրայեղ կերպիւ կը սիրէր իւր ամուսինն և երկրորդ՝ ունէր բնածին պարտականութիւն մը և առաքինութիւն։

Ամուսնութեան առաջին տարին ունեցան արու զաւակ մը՝ որ ամիսէ մը յետոյ մեռաւ, իսկ երկու տարի յետոյ փախճանեցան Լիւբավին ծերունին ու պառաւն։ Այլ ևս Նատալիա իւր ամուսնէն զատ ուրիշ աղգական չունէր բնաւ։ Նա ստատիկ կ'ողբար վատամէտ մտնկան և իւր ծնողաց վրայ և ինքզինքը միայնակ, բոլորովին միայնակ տեսնելով աշխարհիս վրայ, սիրային աւելի բուռն, աւելի սիրա զգացումներով կ'սկսէր կապուիլ իւր ամուսնոյն հետ։ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ ուռուցիկ բանաստեղծութիւն մը գրեց Մոսկուայ մասին։ և այնուհետեւ կրկնակի եռանդով սկսաւ յաճախել երգեցիկ սրճարաններն, իսկ Նատալիա դեռ ևս շատ լաւատ ու ազատ, սակայն ի վերջոյ համոզուեցաւ թէ արտասուօք վիշտ ու ափսոսութիւն բուժելն անկարելի է, և ինքն ալ հետեւեցաւ իւր ամուսնոյն օրինակին։

* * *

Կատարելապէս անխորհուրդ ու աննպատակ կեանք մը կը վարէին։ գրամը կը վատնէին անհաշիւ։ ոչ ամուսինն և ոչ կինն ի նկատ չէին առնուր կենաց այն անպատուաբեր ուղղութիւնն զոր իրենք ընտրած էին կամովին։ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ արդէն բաւական սիրուհիներ փոխած էր ցայն վայր, սակայն Նատալիա, խեղճ Նատալիա մտքէն իսկ չէր անցներ թէ կրնայ պատահիլ որ ամուսինը իրմէ զատ ուրիշը սիրէ, ուստի առաջուան պէս միշտ հաստատ կը մնար ամուսնոյն, իսկ սա նկատելով որ իւր կինն ոչինչ կը գիտէ, սկսաւ արհամարհել ամեն զգուշութիւն և վերջ ի վերջոյ ըրաւ այն ինչ որ Նատալիայի սրտի մէջ կասկած զարթեցուց։

Նախ սոսկմամբ վերաբերուեցաւ դէպի այս նոր զգացումն, որ օրէ օր կ'աճէր, սակայն ամուսնի ձեւերն ու վարմունքը պարտաւորեցին զինքն աւելի խստութեամբ և անաչառութեամբ դիտել զայն կասկածն այն աստիճան աճեցաւ որ քիչ ժամանակն յետոյ արդէն ցաւալի ճշմարտութիւն մը դարձած էր այն և այլ ևս տարակոյս չուներ թէ ամուսինն զինքը չէր սիրեր։

Նատալիա իւր իսկ աչքով ամուսնոյն անհաստատամտութիւնը տեսնելէ յետոյ, սաստիկ վշտացաւ ու խռովեցաւ ամբողջ հոգւով։ նորա միտքն ու զգացումները վրդովեցան բոլորովին։ Երկար, շատ երկար ժամանակ դատն ու վշտագին խորհուրդներու մէջ կը ծիսար մտովին եւ էր գիտեր ի՞նչ ընէր։ Այնուհետեւ խոյս կուտար ամուսնոյն փափկասունքներէն, զոր Անդրէյ Դմիտրիեվիվ կը պարտաւորէր ակամայից ընել իւր կնոջ։ Նատալիա կը խորհէր թէ ինչ պիտի լինի այնուհետեւ, և տեսնելով թէ Անդրէյ Դմիտրիեվիվ ամենեւին ուշադրութիւն չըներ իրեն, տեսնելով թէ երբ ինքն խոյս կուտայ նորա փայփայանքներէն նա բնաւ հոգն իսկ չըներ, տեսնելով թէ նա կը պակի եւ կը խմի ու կ'ուտի նոյնչափ անհոգ որպէս միշտ, մինչդեռ իւր բերանն կարը մը հայ իսկ ներս չերթար եւ գիշերը քուն չընի բնաւ, Նատալիա տեսնելով այս ամենն, այն համոզման եկաւ թէ իւր ու ամուսնոյն միջեւ ամեն ինչ վերջացած է այլ ևս։

—Նա կը խաբէ զիս, կը դաւանէ զիս, ես ալ նոյնը պիտի ընեմ, յուսահատաբար գոչեց ձեռքերն շարժելով եւ փղոց եղաւ։

Աշնանային իրիկուն մ'էր, ժամանակն ուշ էր եւ արդէն եւրոպական ժամը տասն զարկած էր, Անդրէյ Դմիտրիեվիվ ըստ սովորութեան տունը չէր։ Առաջ, այսպիսի ուշ ժամանակ, Նատալիա բնաւ դուրս ելած չէր միայնակ, այլ միշտ ընկերակից մը կ'ունենար անպատճառ։

Իւր շալի մէջ լաւ մը փաթթուելէ յետոյ դուրս ելաւ Տէրեան փողոցն եւ ամուր քայլերով սկսաւ հեռանալ ապայատակերպէն։

Անցորդները շղթորթական անճահ առաջարկութիւններ կ'ընէին իրեն, կը քծնեին, կը քաշէին, իրենց մօտ կը հրաւիրէին... Եւ այս ամենն սոսկալի զայրոյթ ու զզուանք կ'ազդէին իրեն։ իրեն ուղղեալ այդ խօսքերն սուրի պէս կը ծակէին իւր սիրտն եւ արդէն ետ դարձած էր տուն վերադառնալու հաստատուն որոշմամբ, երբ յանկարծ իւր հանդէպ նշմարեց եռաձի կառք մը եւ լապտերի լոյսի ներքեւ կատարելապէս տեսաւ իւր ամուսինն խարտիշուհւոյ մը հետ ընկղմտած կառքի մէջ։ Այդ միջոցին իւր ականջին հասաւ ամուսնոյն ձայնը։

—Այսօր, Կատիա, ամբողջ գիշեր քուկդ եմ...։

Կառքը սլացաւ եւ Նատալիա այլ եւս ուրիշ բան մը չկրցաւ լսել։ արդէն այսքանը բաւական էր։ Սարսուռ մ'եկաւ վրան, դողդողաց եւ քիչ էր մնացեր վար խնար։ այդ միջոցին անցորդ մը իւր ձեռքն առաջարկեց Նատալիայի։

—Տիկին, շնորհ կ'ընէք որ ուղեկցիմ ձեզ։

Նատալիա չսխալեցաւ, իւր ձեռքը մեկնեց օտարականին եւ շտապ ու բեկեալ ձայնիւ մրմնջեց։

—Եղիեմ։...

Տունն վերադարձաւ երկու օր յետոյ, և անդ գտնելով իւր ամուսինն, մօտեցաւ անոր ու ըսաւ պարզապէս։

—Դո՛ւ, դո՛ւ ասղվեցուցիր ինձ այս . . . Մենք այլ և հաստատ ենք, առնելիք տալիք չմնաց . . .

Քանի մ'օրէն Անդրէյ Դմիտրիեվիվ անհետացաւ Մոսկուայէն։

Գ.

Դեկտեմբերի ցրտաշունչ առաւօտ մը, Օպալիհի մէջ լուր տարածուեցաւ թէ մնակաց անտառի մէջ քիչ օրէն այրեցարութիւն պիտի լինի և որսորդները տեղւոյն նահանգական քաղաքի պարոններէն են։ Այս լուրն հասաւ Անդրէյ Դմիտրիեվիվի ականջին։

—Լ՞ե՛հ, ի՞նչ կ'ըլլայ, թող որսան, ըսաւ անհոգարար Անդրէյ այս լուրն խմանալու ժամանակ, սակայն ճաշելէն և իւր սենեակը վերադառնալէն յետոյ ակամայ սկսաւ խորհիլ այդ որսորդութեան վրայ։

—Պարոնե՛ր պիտի դան, պարոնե՛ր։ ես ալ, ես ա՛լ մի ժամանակ պարոն էի, իսկ այժմ . . .

Իւր վրայ նայեցաւ և դառնապէս ժպտելով յարեց։

—Այժմ ես ոչինչ եմ ո՛չ ի՛նչ բոլորովին։

Նորա խելք ու միտքն պարոններու վրայ էր, տասանիկ փափագ կ'զգար տեսնել զայնս, ինչու՞ կը փափաքէր, ինքն ալ չգիտէր։ Մինչեւ թէ ներսէն բան մը կը դրդէր, կ'ստիպէր զինքն երթալու անտառը դէպ հեռուէն ներկայ գտնուելու որսորդութեան և դիտելու այդ պարոններն։ Իմացաւ թէ ո՞ր ժամին և ո՞ւր նշանակուած է արջի որսորդութիւնն։ Հագաւ իւր ոչխարի մորթէ մուչտակն ու թաղիքէ կօշիկը, գլուխը դրաւ ահագին մորթէ գլխարկն և տասարը մէջքը խրելով դուրս ելաւ տունէն։

Որսորդութեան համար քաղաքէն եկած բարձրաստիճան ստուար էր, որսորդներուն մէջ կը նշմարուէին ևս քանի մը կիներ։ Սոցա ամեն ը քաղաքէն եկած էին կառքերով, ունենալով իրենց հետ մեծաքանակ դինի և կոզովներով պաշարեղէն նախաճաշիկի համար։ Սոքա որսորդներ չէին, այլ պարզապէս «դարձուածներու խմբակ» մը՝ որոյ յայտագրին մէջ ի մէջի այլոց կը մտնէր և արշաւանութիւն, սակայն նախապէս խորհուած և որոշուած ծրագրով։

Անդրէյ Դմիտրիեվիվ մօտեցաւ որսավարին, ճիշդ այն ժամանակ՝ երբ հրացանները բռնիւնը լուեցաւ և արջի մարմինն սկսաւ արիւն հոսիլ տասնեակ տեղերէ, Արջը մնչեց ու ինկաւ. որսորդաց խմբակէն զատուեցաւ կին մը, կարմ շրջազգեստ մը հագած, և հրացանը ձեռքն արագօրէն սկսաւ յառաջանալ դէպ ի օրհասական գազանն։

—Ես հաստատ եմ որ այս մարթի մէջ կը գտնուի իմ գնանկն, ուրախ ուրախ բացագանչեց այդ կինը մօտենալով արջին։ Արջը տակաւին խղդուկ ձայներ կը հանէր։ Զգալով թշնամւոյն մօտենալն, ժողովից իւր վերջին ուժն եւ բարձրանալով, ամբողջ մարմնով թաւալեցաւ գժբաղդ կնոջ վրայ։

Անդրէյ Դմիտրիեվիվ շատ հեռուն կեցած չէր։ Մէկ ոստումով արջի մօտ հասաւ եւ ատաղի հարուածով մը ջախջախեց նորա գլուխը։ Ցանձնառաստաս որսորդներն ազատած էր։ Երբ արջի մարմինը մի կողմ քաշեցին, կինը որ ուշաթափ եղած էր, ուշքի եկաւ, իւր ձեռքը մեկնեց այս՝ անձնուէր մուչտակ եւ նոյնչափ անձնուէր գլխարկ հագած՝ մարդուն։

—Շնորհակալ եմ քեզմէ, պարի, դուք ազատեցիք զիս . . . ըսէ, ո՞վ ես դուն, ո՞ւր կը բնակիս, որպէս զի կարենամ երախտագիտութիւն մատուցանել քեզ։

—Ն-պոլեո՛ն Լվովնա. ես Բ-ռ-ա-ն-ա-դ-ա-ն-դ-ա-ն-ի-ն-ի-ն-ի

ԽԱՅԾՂԱՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆՑ

ԱԴԱՆԷ ԼՈՒ, ՈՒՆԷՆ ԱՐՈՂՋՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՆԷՆ ԱՂԲՈՒՌ Է

ԳԵՂԱԳՈՒՅՆ Ն. ՊԻՈՏՈՒԹԻՒՆ

ՊԱԼՍԱՄԱԿԱՆ ԽԱՅԾՂԱՆԸ

Այս հեղուկը կը պարունակէ խայծղանի և Պօմ դը Ճծի ամեն պինդ և լուծելի տարրերը։ 1873 էն ի վեր նշանաւոր բժիշկներէ կը յանձնարարուի է՝ արծիւ, էսիրիէ և դիզին ճանապարհաց հիւանդութիւնց համար։ ՅԱՐԱՏԵԻ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ, նոյն իսկ ի պարագային յորում ախտաբուժական ուրիշ միջոցներ ի դերեւ ելած են։

Գործածութեան եղանակ

Կուրծքի, կոկորդի և մի-զային ճանապարհաց հիւանդութիւնք	Մէկ գաւաթ ջրի մէջ մէկ թանկակ կամ ապուրի գդալ	Խմել անօթի եղած ժամանակ կամ ճաշած ատեն
Որիւն, եռաք	Զուտ կամ խառն	Դուրսէն գործածել
Սպիտակ հոսուածք	Զուտ կամ խառն	Ներարկու